

BASE DE DADES DEL TERRITORI D'ILURO.

A 200 m de l'autopista (Premià de Dalt)

X: 445815.91/ Y: 594517.51

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 70/ Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

En uns camps situats sobre de l'autopista C-32, entre la carretera BV-5023 (de Premià de Mar a Vilassar de Dalt) i la Riera de Sant Pere o de Premià l'any 1979 s'hi van recollir materials arqueològics en superfície.

El material recollit consisteix en un fragment molt rodat de TS Sudgàlica, un d'àmfora púnico-ebusitana, un d'àmfora itàlica tipus DB, diversos fragments de ceràmica comuna ibèrica (un fragment de nansa de *kykix* o *skyphos*), ceràmica comuna romana africana (dues vores de Hayes 196), ceràmica comuna romana i de cuina i fragments de *tegulae* i *imbrices* (CAZORLA – COLL – JÁRREGA 1997).

El jaciment és molt proper als del Sot del Pi i Puig de Pedra, als quals també s'hi ha efectuat la troballa de materials arqueològics. No coneixem l'origen dels materials, però deuen provenir d'algun jaciment proper amb una cronologia de l'època tardorrepublikana fins a l'Alt Imperi, segles I aC al II dC.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 185; IPAC Maresme.

Agell (Cabrera de Mar)

X: 450400/ Y: 598500

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Elements: ESC ?

El barri de Cabrera anomenat Agell i Agell de Dalt, es troba al sud del terme d'Argentona, separat del nucli urbà de Cabrera i travessat per la carretera de Vilassar a Argentona. Més aviat és a l'esquerra del torrent d'Agell, però amb algunes cases també a la dreta, entre els 75 i 160 m s.n.m. El Camí del Mig passa al seu sud, a uns 350 m de Can Carbonellet.

Pellicer escriu sobre l'abundor de ceràmica "hispano-griega y otros notables objetos dignos de estudio" que es troben a Agell, sense més precisió. Entre ells cita una "representación del dios de los muertos", que suposem una escultura o fragment escultòric de terrissa o marbre, un fal·lus, pàteres, tègules i tasses llises i amb dibuixos (segurament vasos de TS), "particularmente en el punto en que una extraña peña simula muro ciclópeo" (lloc que no he sabut localitzar). Segons Pellicer, el nom d'Agell ve d'Agellus, diminutiu d'Ager, i Agellus té el diminutiu Agellulus, usat en el sentit de "Campet" per Càtul, Símac i Arnobi. També dóna còpia (apèndix) de l'escriptura del 22 de setembre del 992, del Cartulari de la Catedral de Barcelona on s'anomena el lloc com una vil·la (*et sic vadit per villam Agelli...*). Resulta impossible tornar a precisar el lloc al qual es referia Pellicer. Hi ha documentades diverses àrees de troballes, a Agell, entre les quals destaquen les restes de parets i d'*opus signinum* de Can Carbonellet.

PELLICER, 1887, 65,124,245; GORGES, 1979; PREVOSTI, 1981b, núm.194; IPAC, Maresme.

Agell de Dalt (Cabrera de Mar)

X: 449863.9/ Y: 598944.32

Època: 1

Períodes:ibèric: -1; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EIB. Tipologia per èpoques: Preromana:EIB

Tipologia per períodes: Ibèric:EIB ? Ibèric/Republicà:CER

En els vessants orientals del turó dels Oriols i fins a l'església d'Agell, al damunt i a l'esquerra de la riera d'Agell, en una zona plenament de muntanya, molt pendent i coberta de bosc, Ribas hi havia observat habitacions ibèriques. L'ermita de Santa Elena d'Agell és a uns 2400 m de distància del mar i a 135 m s.n.m. El turó dels Oriols és a uns 3 Kms del mar i fa 325 m d'alçada.

Segons Ribas (1952) "són restes molt desfetes d'habitacions. S'hi troba molta ceràmica com la dels poblats, la qual s'estén fins més avall de la capella de Santa Elena." Posteriorment hi van prospectar els autors de l'IPAC, que sols hi van trobar fragments de ceràmica ibèrica, però cap paret. Jo també he prospectat a fons la zona. Sols en un cim de 281 m, abans d'arribar al turó dels Oriols, observo una paret que sembla tenir dues cares, per tant no sembla de marge. En el vessant oriental del turó dels Oriols, s'hi troba algun fragment escadusser de ceràmica ibèrica comuna. En la resta de l'àrea marcada per l'IPAC i descrita per Ribas no hi trobo absolutament res. Val a dir que he recorregut intensivament el bosc des dels dos cims citats, el jardí de l'Alberg de la Torre Ametllera, camins dels voltants, el bosc a l'oest de la Torre –per cert ple d'abocaments- i els camins i marges fins a Santa Elena. Les observacions de Ribas, doncs, queden en la incògnita.

RIBAS, 1952, núm.83; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, ; IPAC, Maresme.

Alzina Surera, L' (Cabrils)

X: 448182.677/ Y: 597985.213

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -135/ -1; Cronologia final: -25/ -50

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU ? Augustià:ERU ? Juli-Claudi:ERU ? Flavi:ERU ?

Elements: SIG ?

Jaciment situat al l'antic paratge conegut com l'Alzina Surera on actualment hi ha la Urbanització de Can Tolrà, al nord-est del terme municipal de Cabrils, a la falda de la muntanya de Montcabrer, no massa lluny de l'anomenat "Poblat a 200 mtres del Cementiri" o Can Jaumar.

Durant unes obres de construcció d'un xalet particular a finals de 1989 es recolliren en superfície restes constructives, com ara fragments de paviment d' *opus signinum*, *tegulae*, *imbrices*, maons, etc., tots ells indicatius de la presència d'un establiment rural romà. Atès que les obres que afectaven el subsòl eren finalitzades no es pogué realitzar cap tipus d'intervenció arqueològica, tan sols documentar mínimament el material exhumat.

Els materials mobles recuperats presenten una forquilla cronològica que va des de les ceràmiques de vernís negre (campaniana A tardana i campaniana B-oï de del taller de Calés) fins les sigil.lates sudgàl.liques, passant per les terrisses ibèriques, l'àmfora (ibèrica, Dressel 1 itàlica, Pascual 1 i Dressel 2-4), les ceràmiques comunes romanes o altres elements de menor importància, com ara ossos, malacologia i un fragment de sílex.

CAZORLA-BAGÀ, 1989, 8; CAZORLA-BAGÀ, 1990, 7-8; OLESTI, 1995, 431. IPAC, Maresme;

Ametller, Ca l' (Mataró)

X: 453722.708/ Y: 601771.84

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes:

Entre la Riera de Can Bruguera i la de Can Gené, a la finca de Ca l'Ametller a Valldeix, al terme municipal de Mataró en zona de conreus a 150 m. snm s hi documenten restes d'època romana.

El 1952 Ribas ens documentava per primer cop les restes de materials romans i d'un paviment al seu arxiu particular. També ens parlava de la notícia que havia arribat a ell de la presència de parets molt antigues a la zona en aquell moment ja destruïdes.
Prospeccions posteriors, als anys 80, no donen constància de la presència de cap tipus de restes.

Pel que fa a elements trobats tenim restes d'un paviment i notícies de l'existència anterior d'unes parets.

Dels materials, podem mencionar la presència d'uns fragments d'àmfora amb l'estampeta STA i altra ceràmica indeterminada.

Així doncs no tenim cap tipus d'estructura documentada però per la situació i la possible presència d'estructures constructives, així com l'existència d'un paviment podríem parlar d'un establiment rural atribuïble a l'època romana, per la troballa de restes ceràmiques d'aquest període trobades a la zona.

- Àmfors possiblement relacionades amb la variant de la SCALENSIA que diu SCAL STA, pertanyent a les àmfors bètiques (PREVOSTI, 1981, núm. 294)

RIBAS, 1952, núm.119; S.A.M.M., 1977, núm.88.10; PREVOSTI, 1981b, núm.294; IPAC Maresme.

Ancoratge Vilassar - Cabrera (Vilassar de Mar)

X: / Y:

Època: 2

Períodes: ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -350/ -100; Cronologia final: 300/ 400

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana: CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà: CER Republicà: CER Augustià: CER Juli-Claudi: CER Flavi: CER s. II d.C: CER s. III d.C: CER Baiximperial: CER

L'ancoratge de Vilassar de Mar-Cabrera de Mar es situaria segons Matamoros (1991, 89) entre el centre de la població de Vilassar de Mar i la Riera d'Argentona. Més al N. vindrien els de Mataró i Mataró Nord. De tota manera aquesta divisió és un xic arbitrària, ja que les troballes de material subaquàtic semblen ultrapassar aquests límits, definits en base a la concentració de les descobertes.

El material arqueològic apareix des d'on trenquen les ones fins a uns 15-18 mts. de fondària. Les formes documentades són: àmfora ibèrica, púnica ebusitana (PE-17/18, PE-22), itàliques (greco-itàlica, Dr. 1A, 1B, 1C, Dr. 2-4), laietanes (Dr. 1B¹⁶, Pascual 1, Dr. 2-4), bètiques (Haltern 70, Dr. 7-11, Dr. 20, Dr. 24), gal·liques (Dr. 28, Dr. 30), africanes (sense determinar) i tardanes (Dr. 33?; sense determinar majoritàriament).

¹⁶ Les produccions laietanes d'àmfors de tipologia itàlica han estat definides des de fa temps (v. gr., COLL-JÁRREGA 1986, 15; COMAS i altres 1987, 372-378).

Tampoc no resulta infreqüent documentar fragments de *dolia*. La vaixella resulta més escassa, com ho palesen dos únics fragments de vernís roig pompeià trobats a l'ancoratge de Vilassar de Mar.

COLL-JÁRREGA, 1986; MATAMOROS, 1991; ANDREU, 1994.

Angusto, Ca l' (Cabrera de Mar)

X: 449127.23/ Y: 598215.72

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: SIT. Tipologia per èpoques: Romana:SIT

Tipologia per períodes: Republicà:SIT

Ca l'Angusto està als peus de Burriac, sobre el turó dels Dos Pins. S'hi arriba per un trencall que es troba a mà esquerra, al final del Camí de Can Segarra.

És una zona d'un cert pendent, al vessant dret del torrent del Castell, a una distància d'uns 3 Km del mar i a uns 140m s.n.m.

A finals de març del 1973, en construir-se un pou sec dins de la propietat de Ca l'Angusto, aparegué una sitja, que fou excavada per Josep López i Viñals i Josep Viñals i Cortés. Fou publicada el 1998. Tot i que contenia materials antics, com una ceràmica àtica de figures roges, les peces més recents indiquen una amortització poc anterior al 100 a.C.

La troballa puntual d'aquesta sitja, en obrir-se un pou, no és gens rara, car tot el turó dels Dos Pins és una zona d'intensa ocupació ibèrica i que, per tant, s'ha de qualificar tot ell de zona arqueològica.

VIÑALS, 1998; IPAC, Maresme.

Antiga Bòbila Ros (Mataró)

X: 452543.693/ Y: 598602.853

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: 10/ 90; Cronologia final: 378/ 383

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:NEC Flavi:NEC s. II d.C:NEC Baiximperial:NEC

A sota l'actual Camí del Mig, prop de l'Avinguda Lluís Companys on ara hi ha Can Porta i antigament havien estat la Bòbila Ros i la Rajoleria, trobem vestigis de restes romanes, a 25 metres snm.

Les primeres notícies de les troballes les tenim ja al segle XIX, donades per Pellicer el 1887.

Ribas el torna a mencionar i el defineix més plenament el 1928. Cap als anys 30 la Rajoleria s'enderroca i es destrueix totalment el jaciment. Prevosti, posteriorment, fa un estudi de la ceràmica trobada partir de l'arxiu de Ribas.

Les estructures documentades són enterraments romans en tègula, 12 d'enregistrats però possiblement molts més i sepultures amb sarcòfags coberts de planxa de plom.

En relació a aquests enterraments trobem materials diversos com llànties variades, algunes amb emblemes cristians, diversos fragments de 2 vasos de Sigil·lata Sud-gàl·lica de la forma Drag. 29, un amb la marca CNB...ATI, Sigil·lata variada i també dues monedes: una de Constantí i l'altra de Gracià.

Així doncs, tipològicament podem dir que es tracta d'una necròpolis romana amb diferents tipus d'enterrament, tant en tègula com en sarcòfag de plom. Segurament devia formar part de la necròpolis d'Iluro.

Pel que fa a la cronologia del seu ús, els materials ens indiquen que podria tenir pervivència des del segle I dC (apareixen fragments de Sud-gàl·lica) fins al Baix Imperi, pel fet de tenir les llantietes amb emblemes cristians i les dues monedes, ambdues del segle IV dC.

PELLICER, 1887, 255; RIBAS, 1928, 55; RIBAS, 1952, 80-81, núm.134; S.A.M.M., 1977, núm.89.3; IPAC Maresme.

Avinguda Catalunya (Premià de Dalt)

X: 446560/ Y: 594849

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -50/ 50; Cronologia final: -50/ 50

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER

L'Avinguda Catalunya es troba en el barri Santa Anna-Tió, per sota de la C-32 i per sobre del Camí del Mig, relativament a prop del jaciment de Santa Anna-Can Nolla. En una extracció de terres de 8 per 8 metres de superfície, destinada a unes obres que es realitzaven en el sector del Sot del Pi, entre els carrers Penedès i Conca de Tremp, a finals de 1995 es pogué recollir algun material romà. Hi ha notícies d'haver-se vesllumat un paviment de terra batuda a uns 2,5 metres de fondària. Els materials foren entregats al Museu de l'Estampació de Premià de Mar. Es tracta d'un pivot d'àmfora ibèrica, un sol fragment de terrissa ibèrica feta a mà, àmfora romana laietana del tipus Pascual 1, diversos fragments de dolia (un dels quals presenta tres forats de reparació amb dues grapes de plom encara in situ), un fragment de vora i paret de doliolum, un fragment de la part inferior d'una mola rotatòria feta en pedra conglomerada, tegulae, dos fragments de rajol i quelcom d'opus caementicium. Possiblement aquesta troballa s'ha de relacionar amb el jaciment de Santa Anna-Can Nolla.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 184.

Baeza, Can (Premià de Dalt)

X: 445350/ Y: 593700

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

s. II d.C:CER

Can Baeza és una masia situada a uns 200 metres per damunt del Camí del Mig i per sota la C-32, prop del terme de Teià. En els terrenys dels voltants, sobretot en aquells que miren a mar, es troben fragments ceràmics molt rodats i esmicolats, que podrien indicar la presència d'un hàbitat romano-republicà. Es localitzen en una àrea que anteriorment pertanyia al mas, però que foren venuts ja fa anys. En ells hi ha un petit hortet en el que es conrea blat de moro, enciams, tomàquets, albergínies, etc., així com un criader de coloms. Aquesta àrea formarà part aviat d'un polígon industrial.

Els materials evidenciats consisteixen en un petit lot de terrissa en general molt rodat i esmicolat, consistent fonamentalment en terrissa comuna ibèrica, àmfora romana (bètica?), terrissa romana comuna i de cuina, un sol fragment de T.S. Sudgàl.lica de forma indeterminable i algunes restes constructives, com ara tegulae.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 183.

Baixada de l'Hotel del Parc- Travessia del Pilar (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 456935.88/ Y: 602237.59

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

Al carrer de la Mare de Déu del Pilar i al carrer de la Baixada de l'Hotel Parc (en el tram comprés entre l'esmentat carrer de la Mare de Déu del Pilar i l'Hotel), a l'oest de la riera de Llavaneres i a uns 115 m s.n.m., s'hi han localitzat , respectivament, troballes soltes romanes indeterminades i un fragment de TS sud-gàl.lica Drag. 18.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 499; IPAC Maresme.

Balançó, Can (Argentona)

X: 451579.71/ Y: 599944.37

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -125/ -25; Cronologia final: -15/ 1

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:ERU

A la finca de Can Balançó, que es troba a tocar del costat sud de la variant de la N-II (entre els punts quilomètrics 5+140 i 5+200), a la riba esquerra de la riera d'Argentona i al peu del turó de Cerdanyola, a 40 m s.n.m., l'any 1991 s'hi portaren a terme excavacions amb motiu de les obres de construcció de l'autopista.

Cobertes per un potent estrat d'amortització, sota el qual es conservava, en alguna zona, un nivell d'enderroc, van aparèixer estructures distribuïdes en dues terrasses per tal d'adaptar-se al terreny.

A la zona central del jaciment, les parets permetien reconstruir la planta d'habitacions adossades de planta quadrangular. Aquestes habitacions conservaven paviments de terra piconada així com, en quatre casos, una llar central formada bé per una acumulació de fragments ceràmics, bé per tègules. Alguns murs, tenien acabaments que podrien correspondre a brancals de portes; d'altres, continuats, fan pensar en entrades alçades. A la resta del jaciment, apareixien altres parets molt deslligades que no permetien diferenciar àmbits. Al límit sud-oest del jaciment, hi havia una antiga riera delimitada per un mur que protegia la seva riba dreta.

L'excavació dels nivells de pavimentació i la seva preparació, va posar al descobert estructures d'una fase anterior. Fonamentades en terra verge mitjançant petites rases, estaven en part amortitzades, i en part reaprofitades per les estructures més recents. Com en el cas anterior, les parets permetien definir alguns àmbits a la zona central però es trobaven molt malmeses i inconexes a la resta del jaciment. Dues de les habitacions centrals conservaven nivells de pavimentació formats per una capa argilosa. Una d'aquestes habitacions tenia, en un extrem, restes d'una estructura circular de pedra de funció indeterminada; l'altra, tenia una llar al centre.

A la part baixa de l'assentament, van aparèixer elements relacionats amb l'emmagatzemetge: bona part d'una dòlia *in situ* i una altra empremta excavada al terreny revestida de pedres, que podria correspondre a l'encaix per al sosteniment d'una àmfora.

Finalment, cal esmentar la presència, a l'extrem nord-est del jaciment, de restes d'un mur que sembla conformar una habitació de planta rectangular dividida en dues estances i amb un extrem acabat en forma absidada. Aquesta estructura apareix molt degradada i desproveïda de context arqueològic que permeti inserir-la en cap de les dues fases documentades.

Els murs de la primera i la segona fase presenten idèntica tècnica constructiva: amb la part inferior formada per pedres calcàries irregulars i fragments de tègules lligats amb argila, s'ha pogut constatar que el parament era de tàpia o tovo. En canvi, les restes aïllades del nord-est són bastides íntegrament en pedra calcària.

Concentracions de tègules, disposades directament sobre el darrer nivell d'ús de es habitacions més recents, mostren que la seva cobertura d'aquests àmbits era feta amb tègules.

Pel que fa al material ceràmic, cal destacar la presència de: campaniana A (Lamb. 5, 27, 31 i 36); campaniana B (Lamb. 1, 2, 3, 4,5/7 i 8); campaniana B-oï de; TS itàlica llisa (Goudineau 1, 12, 13, 17, 18, 26) i un fragment de decorada; ceràmica de parets fines de procedència itàlica (Mayet II i III i XII), àmfora púnica i punicoebusitana (Mañá C, Mañá D 1a, , PE-12, PE-13, PE-14, PE-22, PE-26.); àmfora itàlica (Dressel 1 A i B i Lamboglia 2); àmfora tarraconesa (Dressel 1 i Laietana 1); ceràmica feta a mà, ceràmica comuna d'origen púnic, comuna itàlica, comuna romana i gran quantitat de ceràmica comuna ibèrica, dòlies i tègules.

Entre els altres materials, destaquen objectes de ferro relacionats amb l'agricultura (podalls, ganivets, una rella d'arada..), de plom, i de bronze (com gerres o fíbules). També és significativa la troballa , en un mateix àmbit, de vint *pondera*. Finalment, convé resaltar un conjunt de monedes datat entre la primera meitat del s.II aC i els primers anys del s. I aC: una d'*Ebusus* i una altra que , possiblement ,també ho era; un as ibèric de *Lauro* ; tres monedes d'*Ituro*, dues de les quals són asos ibèrics; un denari romà i una moneda il·legible.

L'evolució cronològica de l'assentament, ha pogut ser establerta estratigràficament: sense poder descartar una ocupació anterior atenent el material ceràmic, les estructures més antigues van ser bastides a mitjan s.II aC (atenent l'àmfora itàlica Lamb. 2 i campaniana A Lamb. 36).

Aquests establiment, segurament va ser destruï t per un incendi, ja que al nivell d'amortització d'aquestes estructures inicials , hi ha una remarcable presència de carbons i restes de bigues de sostre cremades. La destrucció i successiva reconstrucció de les estructures - no s'ha evidenciat l'existència de cap lapsus de temps entre els dos fets - data del segons quart del s.I aC (segons fòssils directors com l'àmfora tarraconesa Laietana 1 i Dressel 1, la ceràmica de parets fines Mayet III, i la campaniana B Lamb. 1,4,5/7).

L'assentament va perviure només fins a època d'August, concretament fins al darrer decenni del s.I aC (atenent el fòssil director de l'estrat d'amortització de les estructures més recents: TS itàlica Goudineau 1,13,17,18 i 26).

Aquest establiment correspon a un nucli d'hàbitat. Bona part dels diferents àmbits documentats, devien correspondre a cases unifamiliars, atès que han conservat una llar de foc. Pel que fa a la darrera fase de l'assentament, la planta esbossa una distribuicó d'aquest habitatges entorn de patis o zones obertes. També tenim documentat que a l'assentament s'hi desenvolupaven activitats agrícoles i d'emmagatzematge (atenent les diferents eines localitzades i la zona amb una dòlia i un possible encaix per a àmfora *in situ*), així com activitats tèxtils (com indica l'àmbit que contenia una vintena de *pondera*).

La composició dels àmbits, la tècnica constructiva i la cultura material, palesen una barreja de les cultures ibèrica i romana: l'establiment s'emmarca dins la tradició de l'ibèric tardà. La seva situació a la plana i pròxima a Burriac, permet apuntar la hipòtesi que estigués dins l'òrbita de poder d'aquest poblat.

BENET i altres, 1993, 57-58; OLESTI, 1995, 452; AA.VV., 1995, 57-88; IPAC Maresme.

Bartomeu, Can (o Can Miralles) (Cabrera de Mar)

X: 449267.82/ Y: 598192.92

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -250/ -175; Cronologia final: -75/ -50

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Preromana:SIT Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric:SIT Republicà:ERU

En la part septentrional de Cabrera, al costat del camí de Can Segarra, en la finca de Can Bartomeu (fins fa poc, propietat de la família Miralles), s'han trobat les sitges i l'hàbitat. Es troba sobre el turó de Can Modolell, que s'aixeca al peu de Burriac, entre el torrent del Castell i el torrent de Sant Feliu, en una zona d'un cert pendent, a 3500 m de distància del mar i a 150 m s.n.m.

Ribas ja havia observat la presència de ceràmica romana i restes de construccions "sobre Can Miralles". El 1991, en urbanitzar-se la zona, varen aparèixer restes antigues, que motivaren excavacions d'urgència. Es feren les campanyes que segueixen:

- 5-10, 12-23 de setembre i 24 de setembre a 18 d'octubre del 1991, dirigida per J. García, J. Banús i M. Ruíz;
- 7 al 29 de novembre del 1991, dirigida per J. Pou;
- 22 de gener a 11 de febrer del 1992, dirigida per J. Pou;
- 14 a 23 de juliol de 1993, dirigida per David Farell;
- 19 a 22 d'abril del 1995, dirigida per J.M. Rovira;
- 26 a 29 d'abril del 1995, dirigida per J.M. Rovira i M. Pérez-Sala;
- 18 a 22 i 27 a 30 de setembre del 1995, dirigida per M. Pérez-Sala.

El 23 d'abril del 1992, la Direcció General del Patrimoni Cultural, va dictar una resolució que autoritzava les obres d'urbanització i edificació de les parcel·les 1 i 2 de Can Bartomeu i obligava que el mur documentat en la parcel·la 1 restés tapat per terres per sota de l'ajardinament previst.

García i Zamora (1993) expliquen que s'hi ha excavat un total de 30 sitges, a les quals cal afegir les tres excavades per Pérez-Sala i Rovira (1995): un grup de catorze sitges, l'amortització de les quals es data entre la segona meitat del segle III o començament del segle II a.C.; un grup de tretze sitges, dues de les quals amb amortització com les anteriors, dues, cap a mitjan segleII a.C., vuit, cap al darrer quart de segle II o primera meitat del segle I a.C. i altres que no es pogueren datar; un grup de tres sitges, amortitzades l'una a mitjan segle II a.C., i les altres dues en el segon quart de segle I a.C.

Les excavacions del 1991, també varen posar al descobert un hàbitat, del qual es documentaren tres fases: 1^a - fou construït cap a mitjan segle II a.C., etapa de la què es coneixen dos murs, un d'ells de 13 m de llargada i l'altre més curt, així com dos altres murs interpretats com de contenció d'una torrentera veï na; 2^a - es remodelà en la segona meitat del segle II a.C.; 3^a - s'amortitzà en el segon quart del segle I a.C. i la zona no es tornà a ocupar.

Les excavacions del 1995, varen descobrir un segon hàbitat, amb llar de foc, amortitzat cap al segon quart del segle I a.C.

En resum, doncs, aquest sector, dins de la finca de Can Bartomeu, presenta dos hàbitats dispersos i un mínim de 33 sitges. Tota l'àrea del Camí de Can Segarra i voltants, entre Can

Modolell i Burriac, és d'altíssima expectativa arqueològica, car es tracta de la zona de camps de sitges extramurs de l'*oppidum* de Burriac, a més de zona d'hàbitats dispersos.

RIBAS, 1933; RIBAS, 1952, núm.82; PREVOSTI, 1981b, núm.191; GARCIA-ZAMORA, 1993; PÉREZ SALA-ROVIRA, 1995; IPAC, Maresme.

Bartrina, Can (Cabrera de Mar)

X: 451171.49/ Y: 597964.94

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:CER

Alt imperi (indefinit):CER

En un bosc de pins que hi havia sota la finca de Can Bartrina, ara travessat per l'autopista C-32, s'hi havia localitzat ceràmiques antigues en superfície.

El lloc era força emboscat, al peu d'un turó i mirant a mar, al vessant dret de la riera d'Argentona, en un terreny pendent, a 1450 m de distància del mar i a una alçada d'uns 65 m s.n.m.

Els autors de la prospecció superficial del traçat de la futura autopista C-32, encarregada pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, hi varen localitzar: ceràmica ibèrica a torn i a mà, àmfora itàlica i ceràmica nord-africana. El material semblava concentrat, tot i que era molt rodat. El 1991, jo hi vaig prospectar i hi vaig trobar àmfora bètica, TS hispànica, ceràmica ibèrica a torn, ceràmica comuna romana, àmfora itàlica, una vora de *dolium* i ceràmica a mà. El 1991, el Servei d'Arqueologia encarregà a l'empresa Codex S.C.C.L., sota la direcció de X. Fàbrega, C. Benet, J.A. Remolà, E. Subias i L. Burés, que s'hi obrissin sondejors per tal de determinar si hi havia restes arqueològiques en el seu subsòl, amb resultats negatius. Finalment, el Servei de Patrimoni de la Generalitat va autoritzar la construcció de l'autopista.

DEFAUS-MARTÍN, 1989; CODEX, 1992, 67-78; IPAC, Maresme.

Bartrina, Can (Argentona)

X: 450815/ Y: 598932.82

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Alt imperi (indefinit):VIL Baiximperial:VIL

Elements: DIP FOR SIG TER ?

A la finca de can Bartrina, a l'entrada de l'actual urbanització de Madà, a tocar del costat oest de la carretera de Vilassar de Mar a Argentona B-502, entre els torrents de Madà i de can Boba, en una elevació de 80 m s.n.m , s'hi efectuaren excavacions els anys 60 i 70.

S'hi van documentar restes de fonaments i de parets, algunes de les quals definien habitacions i conservaven estucs; una habitació també conservava paviment d'*opus signinum*. Es van trobar restes d'un possible *hipocaustum*. També es va exhumar un forn, retallat per la seva part superior, i un conjunt de dipòsits: es tracta de dos dipòsits recoberts d'*opus signinum* (de 4'5 x 3'8 m i de 4'3 x 1'2 m) , separats per una paret parcialment construïda amb àmfora i calç i comunicats entre si mitjançant un tub de plom; un altre paviment d'*opus signinum* podria correspondre a un tercer dipòsit.

Pel que fa al material ceràmic, cal destacar que se'n va trobar en gran quantitat a l'entorn del forn i que, entre aquest, coneixem l'existència d'imitacions de ceràmica campaniana. També es van trobar àmfores, dòlies, tègules i ímbrex.

Es va trobar gran quantitat de materials a l'entorn del forn, entre els quals coneixem l'existència d'imitacions de campaniana. També van aparèixer àmfores, dòlies, tègules i ímbrex. Actualment, amb la majoria de les restes probablement destruïdes per la urbanització, només es poden veure materials romans en superfície a l'altra banda de la carretera.

Només les imitacions de campaniana resulten significatives i testimonien l'activitat de l'establiment , i potser també l'activitat del forn, en els tres primers quarts del s.I aC. També resulta versemblant que aquest en fos el moment inicial. Tanmateix, convé esmentar l'existència de notícies sobre ceràmiques, els tipus de les quals no es determinen, que van del s.I al V dC.

Les restes mostren una vil·la, amb la seva *pars urbana* (d'acord amb els estucs i el possible hipocaust) i la seva *pars rustica*: el forn indica una activitat terrissaire segurament centrada en la ceràmica d'imitació local de la campaniana, i la disposició dels dipòsits fa pensar en una instal·lació per a l'elaboració de vi o d'oli.

RIBAS, 1964, 186,203-204; BONAMUSA, 1972, 8; MESTRE, 1979b; MESTRE, 1979a; PREVOSTI, 1981b, 244-246; OLESTI, 1995, 444; IPAC, Maresme.

Batlle, Can (Cabrera de Mar)

X: 451406.6/ Y: 597887.99

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Baiximperial:NEC

Sobre el Camí del Mig, en l'actual zona industrial de Cabrera, al nord-oest d'on hi havia l'antic mas de Can Batlle, en una zona planera, a uns 1000 m de distància del mar i a uns 30 m s.n.m., s'hi va trobar tombes de *tegulae*.

Ribas hi localitzà, el 1957, tres tombes de *tegulae*, que excavà, i cada una contenia un esquelet. En els encontorns hi va localitzar més tombes, que no foren excavades, així com ceràmica romana, especialment d'àmfores. Prevosti (1981, fig. 56,1) publicà el plànol dibuixat per Ribas, amb la situació del jaciment. La construcció del polígon industrial motivà enderrocament de can Batlle i hom degué destrossar també la necròpoli, sense que ningú ho vigilés. La datació devia ser baix-imperial. Situada a la vora del Camí del Mig, és ben normal la presència d'una àrea de necròpoli, que podria pertànyer a poblament rural proper.

RIBAS, 1964, 162; RIBAS, 1975, 68; PREVOSTI, 1981b, núm.178; IPAC, Maresme.

Batlle, Can - Can Comas (Premià de Mar)

X: 446248.16/ Y: 593403.98

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TRE. Tipologia per èpoques: Romana:TRE

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):TRE

Una notícia històrica de Premià de Mar, recollida per J. Alvarez, parla de la troballa d'un tresoret de monedes romanes d'època de Trajà en una casa davant de l'estació de ferrocarrils. Es trobà en motiu d'unes obres al celler de la casa i les monedes van ser repartides i venudes pels mateixos paletes que les van trobar. Segons M. Prevosti, que recull algunes informacions proporcionades per J. Gómez, aquesta casa és la coneguda com a Cal Metge, als números 8-11 del Camí Ral, situada a la cantonada amb la carretera BV-5024 (Premià de Mar a Premià de Dalt). Es tractava d'un conjunt de 15 monedes on un dels obrers recordava haver llegir a la llegenda el nom d'Adrià i d'una amforeta. Notícies posteriors (1999) confirmen que la troballa no s'efectuà a Cal Metge, sinó a Can Batlle o Can Comas, masia del Camí Ral, núm. 44. Les informants han estat Regina Balaguer i Carme Leonart, dels SS.TT. de l'Ajuntament de Premià de Mar. Cal Metge és en realitat una construcció més moderna, que ha estat enderrocada a finals de 1998.

Sembla ser que la notícia de la troballa d'un tresoret és certa però no podem precisar més sobre la cronologia per la confusió de l'entitat emissora. Només podem determinar que són d'època imperial, probablement del segle II dC.

ÁLVAREZ, 1978, 10; PREVOSTI, 1981b, 127; IPAC Maresme.

Bellatriu, Can (Argentona)

X: 450931.16/ Y: 600926.88

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -25/ 54; Cronologia final: 161/ 180

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Augustià:ERU ? Juli-Claudi:ERU ? Flavi:ERU ?

s. II d.C:ERU ?

En terres de Can Bellatriu i a la pròpia masia, que es troba a l'est de l'autopista C-32, entre la riera d'Argentona i el torrent de Can Bellatriu, a 71 m s.n.m., s'hi han detectat murs actualment enterrats i materials encastats a les parets de la casa possiblement romans, sitges, i molta ceràmica: terra sigil.lata, àmfora africana i bètica (Dr. 7/11 i 20), ceràmica comuna, gresols de ceràmica i de pedra, i dues monedes (una de Claudi i una de Marc Aureli).

Amb un moment inicial datable entre l'època augustiana i la juliclaudia, l'assentament va perviure, com a mínim, fins a finals del s.II dC.

La presència de restes constructives possiblement romanes, en fan apuntar, també només a tall de possibilitat, que el jaciment correspongui a un establiment rural.

RIBAS, 1975, 50; PREVOSTI, 1981b, 231; OLESTI, 1995, 445-446; IPAC Maresme.

Blanc, Can (Argentona)

X: 448995.18/ Y: 603008.06

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 200/ 250

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU s. III d.C:CER Baiximperial:CER

Elements: ABO ? NEC ? VIA

A la finca de Can Blanc, que es troba a tocar del costat nord-est de l'autopista de Mataró a Granollers B-40, en el punt quilomètric 6+650, al nord-est de la riera de Pins, uns 600 m al nord del punt on aquesta s'ajunta amb la riera de Dosrius per tal de formar la riera d'Argentona, a la part baixa dels vessants d'una carena i a 121 m s.n.m., s'hi van portar a terme excavacions el 1993 amb motiu del projecte de construcció de l'autopista Mataró-Granollers. Aquesta intervenció va posar al descobert un jaciment romà - avui dia sota l'autopista - l'existència del qual ja apuntaven notícies del s.XIX i principis del segle XX, tot i que eren confoses respecte a la seva situació exacta, així com prospeccions portades a terme a finals del anys 80 i inicis del 90.

Les restes dibuixen una planta rectangular on es diferencien set àmbits d'entre 30 i 45 m², amb l'excepció d'una dependència molt estreta que podria correspondre, més que a un àmbit, a una compartimentació. Les parets, d'entre 50 i 80 cm d'ample, estan bastides amb pedres irregulars lligades amb terra i s'adapten al fort pendent del terreny, de forma que es puguen els murs a diferents alçades fins que assoleixen un nivell més o menys horitzontal de pavimentació. Els paviments coneguts consisteixen en superfícies endurides, alguns contenen calç i pedres, i en destaca un que, sobre la superfície endurida, presenta un trinçat de ceràmica sense lligar.

En aquestes estructures s'hi aprecien reformes que canvien la distribució i/o ús d'alguns sectors: Els tres àmbits del sud són unificats i s'aixequen nous murs de manera que, en aquest sector sud, es conforma un únic àmbit més gran que devia correspondre a un espai obert, atès que hi desguassen canalitzacions que també es construeixen en aquest moment. Es tracta d'una canal versemblantment de desguàs que travessa l'habitació nord-est, i de tres canals que s'obren a l'àmbit central d'aquest sector nord i que n'apunten una funció de recollida de líquids.

També s'hi realitzen altres reformes que tenen únicament un caràcter puntual. En aquest sentit podem destacar que a l'àmbit central del nord s'hi fa una estructura amb tègules posades cara amunt, de funció indeterminada; que es produeixen aixecaments sobre els murs existents, i que es fan repavimentacions entre les que resulta significativa una rajola plana col·locada sobre una superfície endurida.

Al costat exterior sud de les estructures, s'hi va localitzar un seguit d'estrats, amb una gran concentració de materials, que cal considerar com abocaments.

Finalment cal esmentar que, durant els anys 30, s'havien observat en una zona que deu correspondre als encontorns de les restes que hem descrit: sepultures de tègules agrupades i restes de via romana.

D'entre el conjunt de material ceràmic, convé ressaltar la : TS itàlica, TS sud-gàl·lica, TS hispànica, TS africana A, parets fines, llànties de volutes i de disc (amb presència de les marques *C OPPI RES* i *L MADIEC*), ceràmica comuna africana, àmfora itàlica, tarraconesa, bètica, una peça d'àmfora lusitana, ceràmica comuna ibèrica, romana, dòlies i tègules.

Pel que fa a d'altres materials, destaquen la presència d'una proporció important de vidre respecte a la ceràmica (hi ha vores tubulars, ungüentaris, plats, vasos, ampolles...), i les troballes numismàtiques: un as i dos semis d'August; un as de Cal·lígula; un quadrant i tres asos de Claudi; dos sestercis i un dupondi de Trajà; un sesterci de Marc Aureli, i un as de Còmmode i, segons notícies antigues, una moneda de Constanci. També es van trobar altres objectes com una cama de nina articulada de ceràmica, agulles i punxons d'os i diversos elements de bronze.

L'evolució cronològica del jaciment, ha estat determinada estratigràficament:

La construcció de les estructures s'emmarca dins del tercer quart del s.I dC atenent un fragment de TS Hispànica Drag. 15/17, l'absència de TS Africana A i ceràmica comuna africana, el predomini de TS sudgàl·lica (Drag. 15/17, 27 i 29) i l'alta proporció d'àmfora tarraconesa (Pascual 1 i Dr. 2/4).

Les reformes i l'estrat d'abocament daten del primer quart del s.II dC, d'acord amb la TS africana A (Lamb. 2a i Lamb. 23) i de ceràmica comuna africana (Ostia III, fig. 267 i Lamb. 10A).

Les estructures que hem descrit estaven cobertes per estrats que revel·len un abandonament lent de l'establiment i que permeten datar-lo del primer quart del s.III dC , atenent la ceràmica comuna africana (Ostia I. fig. 264 i fig. 268, Ostia III, fig. 170 i Hayes 200) i la TS africana A (Lamb. 4/36B, 9a i 3 c) a més de la corroboració d'altres materials entre els quals destaquen un sesterci de Marc Aureli del 172-173 i un as de Còmmode del 179-180 dC.

Podem identificar aquest assentament amb un establiment rural, situat prop d'un eix de comunicació important com el coll de Parpers. L'habitació amb canals per a la recollida de líquids en testimonia funcions industrials.

PELLICER, 1887, 245; SERRA RÀFOLS, 1928, 55; RIBAS, 1933, 33-34; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 39; RIBAS, 1952, 91 i 94; PREVOSTI, 1981b, 221-223; CARRERAS-RIGO, 1994; OLESTI, 1995, 453; IPAC Maresme.

Bòbila, La (Premià de Dalt)

X: 446397.38/ Y: 594759.9

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -220/ -50; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER Baiximperial:CER

A la Bòbila de Premià de Dalt, situada entre els actuals carrers de La Selva, El Pallars, El Vallespir i La Garrotxa (Urbanització La Bòbila), en motiu de l'extracció de terres per a la producció de la pròpia indústria, s'hi ha pogut recollir materials arqueològics, entre els anys 1968 i 1979-80¹⁷.

Entre el material consta la presència de dos fragments de ceràmica de vernís negre Campaniana A¹⁸, un de TS Sudgàl·lica (Draggendorff 29), dos de TS Hispànica (una Draggendorff 15/17), TS Africana D, ceràmica comuna ibèrica (una imitació de Lamboglia 5 de vernís negre), ceràmica comuna romana, ceràmica a mà i àmfores ibèrica i romana.

Algunes notícies indiquen també la presència d'un pou antic, potser romà.

No coneixem l'origen dels materials però es podria tractar d'aportacions d'algun establiment rural proper. La presència de TS Sudgàl·lica i TS Africana D ens donen una àmplia cronologia del segle I aC fins el segle V dC, amb alguns materials residuals (Campaniana A) dels segles II-I aC.

¹⁷ Materials recollits per J. Gómez i P. Casasola.

¹⁸ M. Prevosti havia dit que eren ceràmiques àtiques de vernís negre, posteriorment desmentit per R. Coll (BURJACHS-DEFAUS 1987)

PREVOSTI, 1981b, 115-116; SANMARTÍ, 1986, 808-809; CASASOLA-COLL, 1995b; CASASOLA-COLL, 1995; OLESTI, 1995, 419.

Bòria, La (Cabrera de Mar)

X: 450600/ Y: 596600

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

Es recull ceràmica romana en els marges d'uns camps, tocant al camí que surt del Camí del Mig, a la vora de la Riera de Cabrera, i va fins a la N-II, a la vora del torrent de Meniu, en la plana de Cabrera, a uns 700 m de distància del mar i a uns 25 m.s.n.m., en zona d'al.luvions. El jaciment és inèdit. Hi he trobat ceràmiques ibèriques comunes abundants, algun fragment fet a mà, un fragment d'àmfora itàlica i quatre fragments de *tegulae*. No s'hi veu cap resta constructiva. Desconec la naturalesa d'aquest jaciment, ara bé, caldria controlar cap remoció de terres d'aquest lloc.

Bosc sobre Can Vinyals (Cabrera de Mar)

X: 449473/ Y: 596737.62

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

En un bosc que hi ha sobre Can Vinyals, dins de la zona entre el Montcabrer i l'autopista, molt a la vora de l'autopista, es troben restes romanes.

És un terreny de pendent molt suau, a la riba dreta del torrent dels Vinyals, a uns 1600 m de distància del mar i cap als 55 m s.n.m.

En aquest indret, hi he observat algun material constructiu que podria ser romà. L'escassetat del material i el fet de trobar-se dins de la zona de la fitxa 63, em fa pensar que el material podria procedir de més amunt.

Bruguera, Can (Mataró)

X: 453406.19/ Y: 603323.87

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):TOM Baix imperi (?):TOM

A la masia de Can Bruguera, al nord del terme municipal de Mataró, ja tocant al de Dosrius, a uns 365 m. snm, s hi localitzaren restes possiblement romanes.

El primer que les documenta és Ribas el 1952. Posteriorment diversos autors com la S.A.M.M. o Prevosti recullen la informació que aporta Ribas sense cap novetat.

Finalment als anys 80 es realitzen prospeccions a la zona sense cap resultat que afirmi la presència d un jaciment romà.

Les restes que documenta Ribas consisteixen en dos enterraments en tègula , un d ells acompanyat per una destrala en pedra. No s han localitzat cap més tipus de materials vinculats a les restes.

RIBAS, 1952, núm.138; S.A.M.M., 1977, núm.89.10; PREVOSTI, 1981b, núm.312; IPAC Maresme.

Burriac (Cabrera de Mar)

X: 449113.57/ Y: 598533.73

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: POB. Tipologia per èpoques: Preromana:POB Romana:POB

Tipologia per períodes: Ibèric:POB Republicà:POB

Elements: CIS MUR

Sobre el vessant meridional de la muntanya de Burriac, que s'aixeca a l'est de la capçalera de la riera de Cabrera, s'extén l' *oppidum* ibèric d' *Ilduro*. El cim fa 401 m d'alçada i és a uns 3500 m de distància del mar. El poblat, en la seva fase de màxima expansió, ocupà aproximadament unes 10 Ha.

Fou descobert cap el 1917 per Lluís Bonet i Garí (1979). Joan Ribas (1924) en publicà la primera notícia. Des d'aquells moments, varen sovintejar les excavacions de diversos sectors

Bruguera, Can (Mataró)

X: 453406.19/ Y: 603323.87

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):TOM Baix imperi (?):TOM

A la masia de Can Bruguera, al nord del terme municipal de Mataró, ja tocant al de Dosrius, a uns 365 m. snm, s hi localitzaren restes possiblement romanes.

El primer que les documenta és Ribas el 1952. Posteriorment diversos autors com la S.A.M.M. o Prevosti recullen la informació que aporta Ribas sense cap novetat.

Finalment als anys 80 es realitzen prospeccions a la zona sense cap resultat que afirmi la presència d un jaciment romà.

Les restes que documenta Ribas consisteixen en dos enterraments en tègula , un d ells acompanyat per una destrala en pedra. No s han localitzat cap més tipus de materials vinculats a les restes.

RIBAS, 1952, núm.138; S.A.M.M., 1977, núm.89.10; PREVOSTI, 1981b, núm.312; IPAC Maresme.

Burriac (Cabrera de Mar)

X: 449113.57/ Y: 598533.73

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: POB. Tipologia per èpoques: Preromana:POB Romana:POB

Tipologia per períodes: Ibèric:POB Republicà:POB

Elements: CIS MUR

Sobre el vessant meridional de la muntanya de Burriac, que s'aixeca a l'est de la capçalera de la riera de Cabrera, s'extén l'*oppidum* ibèric d'*Ilduro*. El cim fa 401 m d'alçada i és a uns 3500 m de distància del mar. El poblat, en la seva fase de màxima expansió, ocupà aproximadament unes 10 Ha.

Fou descobert cap el 1917 per Lluís Bonet i Garí (1979). Joan Ribas (1924) en publicà la primera notícia. Des d'aquells moments, varen sovintejar les excavacions de diversos sectors del poblat, es va descobrir la muralla de llevant i les cinc torres, així com alguns sectors d'habitacions, en general sense mètode ni seguides de publicació. Marià Ribas, a instàncies de Puig i Cadafalch, en va aixecar una planta, on documentava la muralla de llevant, amb les seves cinc torres i dues portes, algun tram de la muralla de ponent i la seva torre, a més de parets dins del poblat. Serra Ràfols (1928) fou el primer en publicar-la, i comentà que totes aquelles parets de pedra seca que dibuixava Ribas, li semblaven més aviat marges per aguantar terra i trobava molt dubtós que fossin cases del poblat. En

canvi trobava molt interessant i ben ibèrica la muralla, mentre que les coves artificials, també presentades amb dibuix de M. Ribas, li semblaven de difícil atribució cronològica, tot i que probablement del poblat ibèric. Posteriorment, Ribas va publicar quatre grans sectors d'habitacions, a més de moltes coves i sitges (Ribas, 1952, 1964, 1964a; Ribas-Martín, 1960-61; Ribas-Lladó, 1977-78). Posteriorment, el 1970-72, Barberà i Pascual (1979-80) excavaren l'edifici públic i un magatzem de *dolia*. El 1983 Miró, Pujol i García (1988) hi excavaren el dipòsit del sector occidental. El 1984 s'hi feu una campanya d'excavacions amb el Pla de Solidaritat amb l'Atur de la Generalitat de Catalunya (Benito i alt., 1982-83), que va netejar i exhaurir l'excavació d'unes habitacions ja descobertes per Ribas, va excavar la porta meridional, la torre de ponent i un sector de la muralla de ponent. Finalment, el 1991, Banús (1991; 1993) va acabar l'excavació de la porta meridional, seguida de la restauració (Esteban i alt., 1991). El 1993 es va excavar el poc que quedava del castell de Burriac, i es van documentar algunes restes ibèriques i romanes d'allò que hom suposà un punt de guaita militar, de vigilància de la vall i la regió (Prevosti, 1996).

El 5 d'oct. del 1983, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va incoar l'expedient de declaració, en la categoria de Monument Històrico-Artístic d'interès arqueològic, a favor del poblat ibèric de Burriac. El gener del 1996, es va emetre l'expedient de declaració de Bé cultural d'interès nacional- Zona Arqueològica, a favor del poblat.

Com ja deia Ribas (1952) i com ha estudiat darrerament Bassols (1996), els indicis més antics d'habitació del poblat consisteixen en dos fons de cabanes del segle VII-VI, així com materials d'aquesta època que apareixen barrejats amb altres de posteriors, que fan pensar en una ocupació de la part alta de Burriac de cabanes de l'edat del ferro inicial. El període ibèric antic està mal representat: tan sols se n'ha excavat algun mur, un paviment, un forn i dos fogars d'una fase anterior al magatzem de *dolia* (Barberà-Pascual, 1979-80), de final segle V fins a mitjan segle IV a.C., així com una casa rectangular amb llar de foc amb cinc refaccions, amortitzada a mitjan segle IV a.C. (Benito i alt., 1986). De l'ibèric ple, daten les muralles amb les seves torres (Benito i alt., 1986; Zamora i alt., 1991), així com l'edifici públic (Barberà-Pascual, 1979-80). La romanització de l'*oppidum* marca el període de la seva màxima expansió. La major part dels sectors d'habitació excavats daten de la segona meitat del segle II a.C., o com a mínim la seva darrera evolució (Ribas, 1952; id., 1964; id., 1964a; Ribas-Lladó, 1977-78; Barberà-Pascual, 1979-80; Benito i alt. 1986). També es daten en aquest mateix moment la construcció de la porta meridional de les muralles (Banús, 1993), així com les restes que s'han documentat sota el castell medieval, corresponents a un possible punt de defensa de l'*oppidum* sobre el cim (Prevosti, 1996). Entre els anys 100 i 90 a.C. es documenta l'abandonament d'alguns sectors de l'*oppidum*, com el dipòsit del sector occidental (Miró i alt., 1988), sitges i habitacions del sector central (Banús, 1991), cases del sector central i meridional (Ribas-Lladó, 1977-78; Benito i alt., 1986), la casa sobre l'edifici públic (Barberà-Pascual, 1979-80). Tanmateix, algun nucli reduït de vida sembla que persistí sobre el lloc fins cap als anys 50-40 a.C. (Miró i alt., 1988; García i alt., 1991). García-Zamora (1993) donen un bon resum de les fases de vida de l'*oppidum*. Les abundants troballes de monedes d'*i.l.t.u.r.o.* fan pensar que es tracta de la seva seca. Sens dubte, fou el poblat més important de la Laietània ibèrica i encara de l'àrea costanera catalana, juntament amb Enserona, Ullastret i Cesse?

Trobem tres sectors més amb restes relacionades amb el poblat de Burriac.

Primerament, a la part de ponent de la muntanya de Burriac, es troba un sector conservat de la muralla del poblat, amb una torre, a la qual s'adossen habitacions. Més cap al sud, es va netejar un altre tram de la muralla oest. De la muralla sud, sols es coneix la zona de la porta meridional del poblat. A llevant, s'aixeca un llarg tram de muralla, amb cinc torres. Entre els trams de muralla esmentats i els espadats del cim de Burriac al nord, queda ben delimitada l'extensió de l'*oppidum*.

La torre de ponent, relativament ben conservada, era visible a l'àrea oest, d'abans de ser excavada. Amb tot, hom considerava que no quedaven altres restes arqueològiques en aquesta zona, molt afectada per les labors agrícoles. El 1984, Benito i alt. (1986), hi feren una campanya d'excavacions, i descobriren el tram de muralla que surt de la torre en direcció nord. Encara més cap al sud de la banda de ponent, netejaren un altre tram de muralla, de característiques similars. En el sector de la torre, varen poder excavar-hi una estatigrafia amb cronologia del segle VI a.C. als volts del 75 a.C., època d'abandó de tot el sector, i varen datar la construcció de la muralla entre la meitat i la fi del segle IV a.C. La muralla descoberta no arriba als dos metres d'amplada, està feta de pedres no excessivament grans i no està assentada sobre el sauló, sinó que descansa sobre un estrat de la primera meitat del segle IV a.C. La torre és de planta quadrangular. Al seu davall i al costat, s'hi exhumà un estrat del segle VI a.C., al damunt del qual hom construí cap a la fi del segle VI o l'inici del V a.C., una habitació rectangular amb murs de pedra lligada amb fang, amb sostre sostingut per una columna central. A mitjan segle IV es va terraplenar per construir-hi la muralla. A ella s'adossaren d'altres habitacions, també amb llar de foc, que existiren fins a mitjan segle II a.C. Ja dins de la fase de romanització del poblat, es construïren habitacions amb orientacions diferents i sostre cobert amb *tegulae* i *imbrex*, que marquen la darrera fase de vida, que s'extingeix cap el 75 a.C. En una sitja es trobaren dues dòlies i un conjunt d'àmfores Dressel 1, Lamboglia 2, i corses, una de les Dressel 1 amb un *titulus pictus* del 90 a.C., que ha ajudat a datar l'abandó de tot el sector.

El 1984, J.A.Cerdà, J.Miró, J.Pujol i A.Soler excavaren la zona de la porta meridional del recinte, i el 1991, davant l'estat de degradació, hom hi emprengué una campanya de restauració, amb l'excavació del paviment de la porta, que va donar una cronologia del 145-135 a.C. (Banús, 1993). La tècnica constructiva recorda la de l'*opus quadratum* romà (García i alt., 1991). La muralla sud del poblat sembla tenir una cronologia de segle IV a.C., mentre que la porta es va bastir en el tercer quart del segle II a.C. Entre dues pedres, sota el paviment, es va trobar una espasa doblegada i una mandíbula d'ovicàpid.

La muralla de llevant ja es coneixia el 1931 (Ribas, 1931), car ja apareix publicada, amb dibuix de la planta i les seves cinc torres. Es tracta d'uns 300 m de muralla, amb cinc torres de plantes diferents, per bé que totes rectangulars, situades a distàncies diverses, amb parets conservades de fins a dos metres d'alçada. Alguns trams d'uns 2,5 m d'amplada, són construïts amb dos paraments paral·lels, de pedres regulars amb petites pedres als junts, amb l'espai entre ambdós reblert de pedres desiguals i terra. Altres trams oscil·len entre 1,2 i 1,5 m de gruix i són massissos, fets de pedres de majors dimensions, de fins a un metre de costat. Fou netejada poc abans del 1952, des del nord fins a la tercera torre, tot i que per falta de manteniment, la vegetació la va tornar a cobrir. Segons Ribas, aquesta muralla fou una de les últimes construccions que s'efectuaren al poblat. A aquest sector oriental de la muralla, correspon també el tram excavat per Barberà i Pascual (1979-80), al costat de l'edifici públic.

Seguidament, al costat de llevant del poblat, cap a una mitja alcada, es troba l'edifici públic, aprofitant un petit replà al costat de la muralla.

Fou excavat el 1974 per Barberà i Pascual (1979-80). El seu estudi fou reprès per Barberà (1982-83), que l'acompara al temple de Dreros (Creta), i més recentment per Vila (1994), que li atribueix una funció comercial.

Es tracta d'un àmbit rectangular, de 8,7 per 5 m, amb una llar central rectangular, de 1,6 per 1,4 m, amb preparació de trossos de ceràmica i una capa de fang al damunt, i una banquetta baixa al peu del mur fronter a l'entrada, tallada al granit. A banda i banda de la llar de foc hi havia sengles columnes que aguantaven el sostre, que reposaven en un encaix circular practicat a la roca. Per assentar l'edifici, hom havia rebaixat el granit natural, tot buscant un nivell de sòl horitzontal. L'edifici obliterava també un fons de cabana circular, de la primera edat del ferro. La construcció de l'edifici públic es data en la segona meitat del segle IV a.C. i la seva amortització es produí en un moment indeterminat del segle III a.C. A una fase posterior, corresponen les restes d'un mur, una sitja i un tram de muralla, relacionat amb estrats del segle II i I a.C.

I finalment, dins del poblat ibèric de Burriac, s'han excavat set zones de vivendes, situades en la zona central del recinte, cap el sud i al costat de la torre de la muralla de ponent. Aquesta darrera l'hem descrit amb les muralles, per la relació evolutiva i cronològica que hi té. A l'oest del torrent del Castell s'hi havia excavat un grup d'habitacions que ja apareixen en el plànol publicat per Ribas (1931) i també a Ribas (1952). Les zones 1, 2 i 3 de la planta publicada per Ribas (1988) havien estat excavades per aquest autor i altres col.laboradors seus: sector 1, amb les habitacions 1, 2, 3, 4, 5 i 10; el sector 2, amb les habitacions 6 a 9; el sector 3, amb les habitacions 11 a 16. Les habitacions I a IX (de la planta de Ribas, 1988) foren excavades el 1953-54 per J. Lladó i publicades per Ribas i Lladó (1977-78). Ribas (1988) encara descriu l'excavació de quatre habitacions més, al sud del poblat, però de les quals no dona planta ni situació. Barberà i Pascual (1979-80) varen excavar, entre els anys 1970 i 1972, unes restes d'habitacions prop de l'extrem sud de la muralla oriental. Finalment Benito i alt. (1986), en voler netejar i restaurar algunes habitacions excavades, es varen trobar que encara en restaven estrats intactes i reexcavaren la núm. 13 del sector 3 i dues més de les excavades per Lladó. Moltes d'aquestes habitacions estan retallades en el sauló, les parets són de pedra, de vegades lligada amb fang, i en algun cas s'ha pogut observar que la part alta era de tobes. De vegades presenten un banc adosat a una paret, sovint contenen sitges en el seu subsòl, o fins *dolia* en el cas de les més tardanes, i alguna s'obre a una cova. En una d'elles s'excavà un forn, que Ribas defineix com de pa. Les troballes mobiliars, minuciosament descrites per Ribas, són molt variades i destaquen les ceràmiques, que van des de la primera edat del ferro (segles VII-VI), a les ceràmiques campanianes A i B, passant per les gregues del segle VI fins al III a.C. Les vivendes, però, es daten amb dificultat, perquè no varen ser excavades estratigràficament. Ribas hi descriu cronologies de segle IV i III a.C., per bé que majorment les atribueix a la darrera fase d'ocupació del jaciment, en el segle II o l'inici de l'I a.C. La presència de *tegulae* i *dolia* són indicis de la romanització del poblat, així com l'urbanisme més regular de les habitacions a l'oest del torrent del Castell. Les excavades per Barberà i Pascual eren restes molt malmeses d'habitaclles de la fi del segle V a mitjan segle IV a.C., entre els quals hi havia un forn, un paviment i dues llars de foc. Al seu damunt, hom hi havia assentat una casa, de cronologia entre els segles II i I a.C., amb un magatzem de *dolia* i una estança amb llar de foc.

RIBAS, 1924; SERRA RÀFOLS, 1928, 46-51; RIBAS, 1928; RIBAS, 1931;
SERRA RÀFOLS, 1942; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945,

RIBAS, 1952, ; RIBAS-MARTÍN, 1960-61; RIBAS, 1964; RIBAS, 1964b; RIBAS-LLADÓ, 1977-78; BARBERÀ-PASCUAL, 1979-80; VILLARONGA, 1982; BENITO i altres, 1982-83; MARTÍ, 1982-83; PUJOL-GARCIA, 1982-83; BARBERÀ, 1982-83; BARBERÀ-DUPRÉ, 1984; SANMARTÍ, 1986; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986; MIRÓ-PUJOL-GARCIA, 1988; BANÚS, 1991; GARCIA-MIRÓ-PUJOL, 1991; ZAMORA-GUITART-GARCIA, 1991; BANÚS, 1993; GARCIA-ZAMORA, 1993; VILLARONGA, 1994, 192-4; PREVOSTI, 1996b; BASSOLS, 1996; IPAC, Maresme;

C. Agustí Vendrell, 4 (Cabrera de Mar)

X: 449571.8/ Y: 597254.39

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU

En la part meridional del poble de Cabrera, en el carrer Agustí Vendrell, núm. 4, a la vora de la riera de Cabrera, es varen trobar les restes. La zona és bastant planera, tot i que va baixant suaument en direcció al mar. És a uns 85 m.s.n.m. i a una distància d'uns dos Kms del mar. Es tracta d'un jaciment inèdit. En construir-s'hi una casa, varen aparèixer estructures i materials antics. Foren excavats entre el 13 i el 19 de gener del 2000, per part de Francesc Florensa. S'hi van descobrir dos murs, fent angle recte, que dibuixaven una habitació, un abocador i una sitja. Aquests dos darrers elements no van poder acabar de ser excavats perquè s'endinsaven en la finca del costat. Entre el material exhumat abundava l'àmfora, i destacaven les formes Dressel 1 A i 1C. L'amortització de tot plegat es va datar en el primer quart del segle I a.C. Tot i que representen unes restes molt precàries d'un establiment, fan pensar que es tractava d'una àrea de magatzem d'un establiment rural, donada la gran abundància de material amfòric.

Ca la Madrona (Mataró)

X: 454456.088/ Y: 600533.512

Època: 1

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -300/ -200; Cronologia final: 370/ 500

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Preromana:CER Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric:CER Republicà:ERU Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL

Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:NEC

Elements: ARQ ? NEC SIG

Al sud-est de Ca la Madrona i en terrenys de la cooperativa de cristalleries de Mataró, actualment una zona de magatzems situada entre l'autopista C-32, la carretera de Mataró a Sant Andreu de Llavaneres BV-5031, la Riera de Valldeix i el Torrent de Vallveric,

a uns 85 m s.n.m., s'hi havia constatat l'existència vestigis des del s.XIX i , el 1960 i 1972, arran de la construcció de noves dependències de les Cristalleries de Mataró, s'hi localitzaren diverses restes.

Hi van aparèixer fonaments de parets construïts amb blocs de pedres de granit irregulars, lligats amb calç, i algun petit tram de paret de tàpia; un paviment d'*opus signinum* de 8 m de llarg i una dòlia *in situ*; quatre sitges; enterraments en cova i en tègules, i diversos materials com: carreus ben escairats, fragments de columnes de pedra, i un monòlit de forma cònica (que podria ser un molí o un miliari).

Uns 50 m al nord d'aquestes restes es va localitzar una extensa necròpolis de més de 200 tombes arrencades en files i disposades paral·lelament, totes orientades a llevant. La majoria eren enterraments de cista en forma antropomòrfica i també n'hi havia alguns cavats a terra. Les parets de les tombes estaven construïdes amb una barreja de materials fragmentats com *opus signinum* i carreus.

En relació a les estructures que hem descrit, es van localitzar diversos objectes metàl·lics, dues monedes romanes i un conjunt de material ceràmic format per: fragments de ceràmiques de vernís negre del taller de Roses, campaniana A i B, TS itàlica, sud-gàl·lica, hispànica, africana A i *lucente*, ceràmica de parets fines, ceràmica comuna romana, àmfora (ibèrica i un fragment de Dres. 1), tègules i ímbrex. A la necròpolis, només s'hi va trobar una moneda baiximperial i un fragment de TS grisa paleocristiana. Aquests materials es troben a la Secció d'Arqueologia del Museu Comarcal del Maresme.

Actualment, es pot veure una gran quantitat de materials romans en superfície i als rebaixos del terreny (ceràmica comuna romana i ibèrica, fragments d'àmfora tarraconesa , i tègules).

Estem davant d'una vil·la, amb unes dependències residencials de luxe a les quals poden atribuir-se els fragments de columnes, i una clara finalitat agrària, indicada per la dòlia *in situ* i el fragment de molí. La vil·la comptava amb una extensa necròpolis.

La ceràmica de vernís negre del taller de Roses fa pensar en un precedent ibèric per a l'assentament romà, que va viure des de l'època republicana fins al Baix Imperi. De fet, pel que fa al moment final de les estructures de la vil·la pròpiament dita, el fòssil director (la Ts african Lamb. 9, 10, 2) indica una cronologia d'entre mitjan del s. II i mitjans del s. III, tot i que és possible que persistís fins el s. V (atenent a la Ts *lucente*). En canvi tenim documentada activitat a la necròpolis precisament en l'època Baix Imperial, a través de la moneda i del fragment de TS grisa paleocristiana Rigoir 15a, el qual concreta aquesta activitat en el s.V dC. Els materials amb què estan bastides les tombes podrien ser reaprofitats d'algunes dependències de la vil·la que haguessin estat reformades o amortitzades.

ANÒNIM, 1860, 153; PELLICER, 1887, 245; RIBAS, 1928; SERRA RÀFOLS, 1928, 66; RIBAS, 1933, núm.3, I; RIBAS, 1934, 51; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 138; RIBAS, 1952, 95, 96, núm.61, 108; RIBAS, 1964, 182,194; ALUART-BONAMUSA, 1972; BONAMUSA, 1976; S.A.M.M., 1977, 81-82; GORGES, 1979, B-98, B-109; PREVOSTI, 1981b, 470-477; BOLOS-PAGÈS, 1982, 91; SANMARTÍ, 1986, 426; OLESTI, 1995, 458; IPAC Maresme.

Cabanyes, Can (Argentona)

X: 451003.75/ Y: 601817.43

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:Vil

Tipologia per períodes: Augustià:VIL Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL s. II d.C:VIL

Elements: MOS NEC SIG

A Can Cabanyes i als seus encontorns, al marge oest del Torrent de Can Cabanyes i a 115 m s.n.m, s'hi van constatar restes de parets, paviments d'*opus signinum* i de l'anomenat *opus marmoreum*, i una zona àmplia d'enterraments en tègules.

Entre el material, destaca la TS itàlica (Ritt. 5), TS sudgàl·lica i TS indeterminada. Molts d'aquest fragments presenten marques que indiquen: 4 exemplars de la Graufessenque(*GER, OF. MODEST, OFFEICI* i *OF VIA*), totes amb tallers identificats i datables entre Claudi i Domicià); 1 de la Graufessenque o aretí (*VOLV*, potser Oxé-Comfort, 2.228); 3 aretins (*BAEB*, Oxé-Comfort, 317 i *EVHOD*, Oxé-Comfort 168); 2 probablement aretins (*C.P.I.D.O.*, Oxé-Comfort, 1131-1184 i *NVO*, Oxé-Comfort, 1148) i 2 indeterminats (*OF. LAMONIS.* i *OMNI.*). També s'hi van trobar restes d'àmfora, una dòlia sencera, pondus i un fragment de làpida de marbre.

El material ens indica que l'establiment devia existir des del darrer quart del s. I aC fins, com a mínim, el tercer quart del s.II dC, i que el s.I dC fou de remarcable activitat.

Podem identificar aquest jaciment amb una vil·la atenent, sobretot, les restes marmòries, que devien correspondre a dependències residencials amb cert luxe.

SERRA RÀFOLS, 1928, 55; RIBAS, 1933, núm.20-21; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 39; RIBAS, 1952, 91-92; GORGES, 1979, PREVOSTI, 1981b, 225-228; OLESTI, 1995, 451; IPAC, Maresme.

Cabot, Can (Argentona)

X: 448509.07/ Y: 601498.82

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EI/. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:EI/

Elements: MUR

A les rodalies de la masia de Can Cabot, que es troba entre la carretera d'Òrrius i la riera de Clarà, a 129 m s.n.m., s'hi va assenyalar la presència de restes ibèriques: part d'una muralla –que podria molt bé correspondre, senzillament, a un mur– moltes restes

d'habitacions, part d'una sitja que contenia dues urnes, i ceràmica, així com una troballa solta romana actualment indeterminable.

Així, únicament es pot apuntar l'existència d'un establiment ibèric.

RIBAS, 1934; SERRA RÀFOLS, 1942, 97; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 40; RIBAS, 1952, 48; ESTRADA-VILLARONGA, 1967, 181; PREVOSTI, 1981b, 218; SANMARTÍ, 1986, 658; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; IPAC, Maresme.

Cadira del Bisbe (Premià de Dalt)

X: 444896.73/ Y: 595603.93

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -700/ -650; Cronologia final: -40/ -30

Tipologia principal: POB. Tipologia per èpoques: Preromana:POB Romana:POB

Tipologia per períodes: Ibèric:POB Republicà:POB

Elements: ABO FRM MUR

El poblat ibèric de la Cadira del Bisbe és a la part de solana de la Serralada de Sant Mateu, poc més amunt del nucli urbà de Premià de Dalt.

L'accés al jaciment és fàcil des de la Riera de Premià, agafant després l'anomenat Camí de la Costa, que passa fregant-lo per la seva dreta.

Visualment domina pràcticament tota la vall que s'estén al seu dessota, on actualment es troben les poblacions de Premià de Dalt i Premià de Mar. Són igualment visibles les planes de Vilassar de Mar i, quelcom més enllà, l'inici de les de Mataró.

L'oppidum de la Cadira del Bisbe és un poblat de segon ordre, amb un interès arqueològic d'aproximadament 4 Ha. Atesa la seva configuració, es tracta del típic poblat de vessant, amb elements de poblat de barrera pel que fa a alguns sectors dels seus terrenys inferiors, és a dir, amb un urbanisme terrassat però que aprofita diversos accidents orogràfics per a la seva protecció, com ara talls naturals en el terreny o formacions rocalloses. De tota manera, atès que no ha estat excavat en la seva totalitat, és possible que aquest aspecte pugui ser quelcom més complex d'allò exposat aquí.

El jaciment ibèric de la Cadira del Bisbe fou descobert per Joaquim Folch i Torres l'any 1929. L'any 1936 començaven els treballs d'excavació, amb la troballa d'una habitació en els terrenys inferiors de l'oppidum. Cap a principis dels anys 50 s'excavà en el mateix lloc i en d'altres. L'any 1973 sortiren cinc habitacions més, un carrer empedrat i una escala, que comunicava dues de les habitacions esmentades. Tot aquest conjunt fou destruït el 26 de juliol de 1979. Els anys 1981-1982 es posaven al descobert noves habitacions i una sitja (sitja E), que es completà el 1987 amb una segona, al costat d'aquesta (sitja F).

L'any 1988 es va fer una excavació d'urgència en els terrenys inferiors, qualificats en el Pla General de Premià de Dalt com a zona arqueològica (iniciativa dels propietaris, que després de destrossar les estructures existents pretenien que allí no hi havia res). Com a resultat es pogué documentar la muralla i una torre de defensa. L'any 1994 s'efectuava una troballa casual en obrir una rasa en el camí del poblat per part de l'empresa Elecnor, que proporcionà materials arrossegats.

Altres estructures d'interès del poblat són diverses parets i un camí, que sembla portar cap a l'acròpolis de l'oppidum.

L'any 1996, i com a conseqüència d'un nou intent d'urbanització dels terrenys inferiors del poblat (aleshores de propietat privada), es dugué a terme una nova prospecció, aquesta vegada en extensió, dirigida per A. Martín i R. Coll. El resultat fou la troballa de nous trams de muralla, un possible forn metal·lúrgic, 14 sitges i un abocador amb 3 mts. de potència i una àmplia cronologia (ss. VI-I a.C.). Això va fer replantejar tota la qüestió urbanística, i en setembre de 1998 els terrenys eren permutats. Actualment tota la Cadira del Bisbe és de propietat pública. Atès que només es tractava d'una prospecció, les estructures no foren excavades; si el projecte d'urbanització hagués tirat endavant, s'haguessin hagut d'excavar; atès que no ho va fer, tampoc calgué l'excavació.

Entre els anys 1992 i 2000, des del Museu de l'Estampació i l'AECC, es va dur a terme un projecte de recerca en el jaciment, dividit en dues fases:

1-Estudi de totes les intervencions (1929-1996). Pràcticament això s'ha reduït a l'estudi dels materials, doncs de les excavacions antigues no s'ha trobat cap diari d'excavacions, ni altra documentació útil.

2-Intervencions de camp (des de 1998). De moment centrades a partir de les àrees descobertes en 1981-82, han proporcionat diverses estructures, entre les quals destaca un forn metal·lúrgic doble, excavat en el sauló, en el qual trobem abundants escòries de ferro, un motlle de fundició en pedra i algunes peces metàl·liques sobretot en bronze, com ara fibules, agulles, etc., la qual cosa representaria l'existència d'una fosa secundària. Les campanyes de 1998-2000 han posat al descobert una vivenda (que contenia l'enterrament d'un perinatal), dos carrers i altres estructures, molt malmeses pels moderns conreus de la vinya (ss. XVI-XIX).

Pel que fa als materials del poblat en general, hi ha ceràmica grega datable en la primera meitat del segle V a.C. o poc abans, com un peu pertanyent a una copa del tipus C. Altres elements arcaics són una punta de fletxa d'arrel mailhaciana o dues vores pertanyents a sengles àmfores jònies (2a. meitat del s. VI a.C.). Sobretot es troben terrisses i elements dels segles IV i III; més escadusserament, elements dels segles II i I a.C., amb elements de perduració que abarquen fins i tot la segona meitat del s. I a.C, com són l'àmfora Pascual 1 i algunes imitacions de ceràmica de vernís negre, clarament tardanes. No hi ha sigil·lates. Aquesta fase es troba molt mal documentada a causa de processos post-deposicionals moderns. Durant la campanya de l'any 2000 (la darrera realitzada) es pogué documentar una sitja amb material clarament pre-ibèric (circa 700 a.C.), la qual cosa demostra l'ocupació del lloc en una etapa anterior a l'existència del mateix poblat.

Els materials exhumats en aquest poblat es troben majoritàriament dipositats en el Museu Municipal de Premià de Mar, tot i que també n'hi ha en el Museu Arqueològic de Catalunya (excavacions de 1973), en el Museu d'El Masnou (salvaments de 1973), en el de Vilassar de Dalt i en el de la Caça de Premià de Dalt (excavacions dels anys 30 i 50), així com en diverses col·leccions privades, fruit d'excavacions poc escrupuloses.

COLL i altres, 2001. MIRÓ, 1988; COLL, 1988; MIRÓ, 1991; SECCIÓ DE L'AECC, 1995; COLL, 1996; COLL i altres, 1997; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 188; COLL, 1997; COLL i altres, 1998; COLL, 1999; IPAC Maresme.

Camí de can Bardina (Cabrera de Mar)

X: 449176.62/ Y: 596927.61

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TRS. Tipologia per èpoques: Romana:TRS

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:TRS ? Juli-Claudi:TRS ?

Elements: ABO ? FOR

Al peu del Montcabrer, en el marge d'un camí sense asfaltar que va a Can Basseda, prop de Can Pinyar i Can Bardina, 25 m després d'haver travessat el torrent de Bardina, s'observen les restes arqueològiques.

Es troba a la riba esquerra del torrent de Bardina, afluent del torrent dels Vinyals, en una zona d'aluvions i argilosa, de pendent suau, aterrassada per a l'agricultura, a uns 2 Km de distància del mar i a uns 85 m s.n.m.

Coll informa que es troben ceràmiques ibero-romanes, superficialment, a banda i banda del torrent de Bardina (àmfora ibèrica, ceràmica ibèrica comuna, àmfora local tipus Pascual 1 i algun fragment constructiu com ara tègules i ímbrices). En el camí de Can Bardina, en el punt assenyalat, molt a la vora de les restes prehistòriques i a l'altre costat del camí, són visibles les restes d'un forn romà. El pagès va informar que, en replanar el terreny, varen aflorar gran quantitat de "testos", alguns recremats. A la vora s'hi va trobar algun fragment d'*opus signinum*, i més enllà del camí, en direcció a Cabrera, hi he trobat, en el marge, fragments de tègula romana.

Tot plegat indica que en aquest indret hi havia un forn de fabricació de ceràmiques romanes, probablement àmfores tarraconeses, potser dins d'un establiment rural romà, sense major precisió cronològica possible. Caldria practicar-hi una excavació d'urgència, abans no acabin de desaparèixer els pocs vestigis que en resten.

COLL, 1993.

Camí de can Grauperó (Sant Andreu de Llavaneres)

X: 458080/ Y: 603940

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Al sud del camí de Can Grauperó, en una zona actualment enmig del complex comercial Supermaresme, entre la Riera del Balís i el Torrent de Peniceres, a uns 255 m. s.n.m., s'hi va efectuar una troballa solta romana avui dia indeterminable.

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 497; IPAC Maresme.

Camí de Can Maneguins - Can Martí (Premià de Dalt)

X: 445605.15/ Y: 594241.52

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

El camí de Can Maneguins-Can Martí és un camí rural sense asfaltar, que des de la carretera Premià de Mar-Premià de Dalt (BV-5024)condueix als masos de Can Maneguins i Can Martí. A la vegada comunica l'esmentada carretera amb la Riera de Premià, i es troba per sobre i alhora paral·lel a la C-32 i per sobre del Camí del Mig. En ell es documentà un petit lot de material en superfície l'any 1980, consistent en diversos fragments sense forma d'àmfora romana itàlica i laietana, així com terrissa ibèrica comuna.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 184.

Camí de Can Segura (Cabrer de Mar)

X: 449343.81/ Y: 598390.51

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: SIT. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:SIT

Al sud del poblat de Burriac, en el Camí de Can Segarra, davant de la casa d'aquest nom, on el camí s'eixampla i dona lloc a una plaça rodona, s'hi van trobar sitges. També davant de Can Modolell.

És sobre l'elevació entre el torrent del Castell i el torrent de Sant Feliu, en una zona de bastant pendent, a uns 3 Kms. de distància del mar i a uns 160 m s.n.m.

Membres de la Fundació Burriac, m'han informat que en aquest indret també varen aparèixer sitges ibèriques, de les quals no se'n dugué a terme cap documentació ni estudi. També se'n poden observar, encara ara, en el marge d'una torrentera que hi ha una mica més cap el nord-est d'aquest punt, acabat el camí de Can Segarra. Finalment, m'informen que al nord dels blocs de pisos davant de can Modolell, a ponent del Camí de Can Segarra, també aparegueren sitges, que no es varen documentar.

Es tracta, doncs, de tres àrees més de sitges, que confirmen que tot al llarg del Camí de Can Segarra i els seus voltants, és ple de camps de sitges ibèriques. Tota aquesta zona al sud del poblat de Burriac, és d'una densitat de troballes altíssima i caldria declarar-la zona arqueològica.

Camí de la Cisa (Vilassar de Dalt)

X: 445919.514/ Y: 595966.286

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Alt imperi (indefinit):ERU

Elements: SIG

Notícies històriques situen a 100 m del santuari de la Mare de Déu de la Cisa, dins el terme municipal de Vilassar de Dalt, una vil·la romana (RIBAS 1952, 92). Es troba a uns 160 m d'alçada a l'esquerra del Torrent de la Cisa en un indret de fort pendent. M. Prevosti recull dues anotacions de l'arxiu de M. Ribas que complementen la notícia del jaciment (PREVOSTI 1981B, 140-141): el 1928 escriu que s'hi han trobat fragments de ceràmica romana a torn, àmfores, *tegulae*, terra sigil·lata, *dolia*, tres fragments de llantietes i paviment d'*opus testaceum*; unes notes del 1936 diu que d'una banda s'hi descobrí un tros de paret amb restes d'estuc i "paviment ordinari" i a 4 m de distància els fonaments d'una habitació de 3.56 per 4.20 m feta de parets de 0.50 m de gruix i que "s'interromp per aparèixer trossos d'altres parets molt atropellades i fragments d'*opus testaceum*".

Entre els fragments de material ceràmic aparegut en aquesta ocasió Ribas en compta 47 de comuna, 7 d'olla feta a mà, 5 de terra sigil·lata amb relleus de fulles i ratlletes de punts, 2 de "llisos petits" i 2 de ceràmica Campaniana. La interpretació que hom li dóna és la presència d'una vil·la amb una cronologia des d'època tardorepublicana fins al llarg del segle I dC (PREVOSTI 1981, 141).

M. Ribas inclou a el jaciment dins grup de "vil·les romanes amb sepultures d'incineració al seu entorn i sitges d'enterrament" però les notes de l'arxiu no parlen de tombes ni sitges, per la qual cosa l'autor podria estar relacionant el jaciment amb la necròpolis dels Pins de Can Grases (BURJACHS-DEFAUS 1987).

RIBAS, 1952, 92; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.168; PREVOSTI, 1981b, 1040-141; UBACH, 1994, 96; IPAC Maresme.

Camí de la Mina (Cabrils)

X: 449130/ Y: 596760

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: EIB. Tipologia per èpoques: Preromana:EIB Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric:EIB ? Republicà:CER Augustià:CER

Aquest indret arqueològic es troba situat en la part baixa del municipi de Cabrils, al final de les urbanitzacions Ollero i Els Marges en direcció a Mataró. S'hi arriba per la carretera que va de Vilassar de Mar a Cabrils, desviant-se per l'ermita del Sant Crist (Camí del Sant Crist) i seguint pels carrers Sant Crist i Burriac, el passatge Burriac i, de nou, el carrer Burriac. Es pren el carrer S. Ollero i es segueix fins el final, on es troba tallat pel Camí de la Mina. Aleshores es pren aquest en direcció a la muntanya del Montcabrer i hom es desvia cap a la dreta als pocs metres, on s'observa un camí sense nom sembla que obert modernament, paral·lel al qual hi ha un conjunt d'hivernacles.

En l'esmentat camí hi havia dipositats uns munts de terra en els quals es feia palesa l'existència de materials arqueològics d'arrel ibèrica, que a més semblaven dipositats allí des de feia molt poc temps. La constatació d'aquest lloc com a jaciment la devem al Sr. F. Bayés, el qual descobrí aquesta afloració de restes mobles (fonamentalment ceràmica) a principis de l'any 1995, la qual cosa fou immediatament posada en coneixement del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Ateses les condicions observades, això és, un jaciment arqueològic que no es trobava *in situ* i en el qual, a més, no semblava poder-se dur a curt plaç cap tipus de sondeig ni d'excavació arqueològica d'una manera metòdica (ja que les abans esmentades explotacions agrícoles havien copsat gairebé tota la superfície disponible deixant només unes feixes excessivament estretes), hom resolgué realitzar una tasca de documentació de les esmentades restes mobles durant els dies 4 i 5 de febrer del 1995 sota la direcció de Ramon Coll Monteagudo.

Justament al final d'aquest camí i dels hivernacles s'observava la presència d'una bassa de recent construcció, feta a partir de realitzar-hi un forat i cobrir-lo amb una tela impermeable. La terra on es localitzà el material arqueològic que descriurem tot seguit, en un principi se'ns informà que era extreta en excavar aquesta bassa. Posteriors dades, facilitades pel mateix propietari dels terrenys superiors, és a dir, de la bassa i dels hivernacles annexos, ens indicaren que la terra del camí provenia majoritàriament de les obres de construcció de dues cases molt properes, que s'estaven aixecant en la cantonada del carrer S. Ollero i el Camí de la Mina (en el costat de muntanya). Però segons hem pogut documentar visualment, al voltant de l'esmentada bassa també hom hi pot veure l'afloració d'alguns materials ibero-romans rodats, presumiblement molt més tardans que la majoria del conjunt. D'altra banda tampoc no podem negar que part de les terres estretes en excavar la bassa anaren a parar parcialment al camí.

El conjunt de les terres fou garbellat. El material arqueològic recuperat ha estat: una vora de *kylix* àtic (forma Lamb. 42/Morel 4162); una altra de copa (magno-greca?) corresponent a la forma Morel 4212; les produccions fenopúniques es troben representades per dos petits fragments sense forma d'àmfora de l'Estret de Gibraltar o zones pròximes; l'àmfora púnica de procedència nordafricana es troba igualment constatada mitjançant dos fragments sense forma; l'àmfora púnica d'origen ebusità és quelcom més abundant, amb 23 fragments atribuïbles a aquesta producció, malgrat que cap d'ells presenta una forma estudiable; d'àmfora massaliota s'ha pogut evidenciar un únic fragment, també sense forma; un fragment d'àmfora, que conserva l'espatlla i la nansa amb acanaladura central longitudinal externa, és particularment interessant com a material importat, ja que les seves característiques formals apunten vers a una peça produïda en l'àrea del País Valencià; de material ibèric es pogué recuperar àmfora, ceràmica grisa de tipus emporità i naturalment ceràmica ibèrica comuna oxidant i terrissa ibèrica a mà.

Pel que fa als materials constructius, possiblement indicadors de la presència d'un establiment rural, es van poder documentar 6 fragments de tàpia, caracteritzats per una barreja de sorra, argila i pedres de petit tamany. En general són molt tous i es desfan amb facilitat. Alguns d'ells presenten una de les seves cares allisades. Un element que hem volgut diferenciar, atesa la seva composició, és el tovot, del que s'han pogut recollir 38 fragments. Es tracta en la majoria de casos d'argila crua, barrejada amb quelcom de sorres, essent totalment absent la petita pedra que observàvem en la tàpia. Són de color taronja i, com en el cas anterior, es tracta d'un material molt tou que s'ha de manipular acuradament. Un altre element que cal relacionar amb algun tipus de construcció és el paviment de fang trepitjat, del que s'han pogut recuperar 6 fragments. Es tracta generalment d'un pis allisat, compostat d'argila barrejada amb sorra, damunt del qual sembla haver-se aplicat una lleugera coccio que tindria com objectiu endurir-lo, procediment típic en la Laietània ibèrica. Per sota d'aquest allisat la consistència acostuma a ser més tova i es desfan amb facilitat. Igualment fou recollit un fragment de llar de foc de composició argilenca, que presenta un tros d'òs d'animal de petit tamany incrustat, l'espècie del qual no hem sabut identificar. Està composta d'una capa d'argila, sorres, quars i mica, carbons i elements calcaris. Han estat recollits també diversos fragments de carbons de combustió, barrejats amb terres igualment argilenques.

La fauna que hem relacionat amb aquest lot, tot i les dificultats que comporta, és la següent: un fragment de mandíbula amb molar, potser de cabrit; diverses peces d'ovicàpid (un fragment de costella, un molar i dos fragments més corresponents a altres peces); 13 fragments d'ossos no identificats a causa del seu petit tamany; dos petxinots (*Glycimeris glycimeris*); un petxinot de sang (*Callista chione*); un fragment de petxina, no identificat, i un fragment de musclo (*Mytilus edulis*). Igualment foren recuperats una agulla de quars i dos palets de riera.

També s'observa en aquests indrets la presència de restes pertanyents a un moment posterior força indeterminat (*circa* ss. I a.C.-I d.C.). Allò recollit conjuntament amb el lot que acabem d'estudiar considerem que no hi té cap relació ni espacialment ni cronològica, com veurem tot seguit. Es tracta d'un fragment de paret de vas de parets fines sense forma, de producció local; d'un fragment de fons d'olla de ceràmica de cuina, també d'elaboració local; d'un fragment de coll d'àmfora, possiblement adscribible formalment al tipus Pascual 1, i d'un fragment de teula amb llavi. Tot plegat es troba en un estat de rodament ben palès, a diferència del primer grup.

Tot i considerar que la documentació presentada pateix un greu defecte de forma important en no haver-se pogut recuperar de manera més sistemàtica, el jaciment presenta al nostre entendre un alt interès. En primer lloc perquè ens documenta de manera segura un establiment ibèric de plana amb uns materials que indiquen una presència més o menys estable, com són les restes de tovot, de tàpia, de paviment i de llar de foc. Un dels problemes principals al nostre entendre és que, ateses les condicions amb què s'han hagut de desenvolupar les tasques arqueològiques, no tenim cap indicatiu clar de quines eren les activitats desenvolupades en aquest establiment. Si s'observa el tipus de terreny, pla i proper a alguns torrents, podem imaginar-nos fàcilment un lloc de conreu de secà, potser de tipus cerealístic que, a més, sembla tenir els seus precedents molt a prop en el jaciment de Can Bardina de Cabrera de Mar, datable *a priori* en el Bronze mitjà i que presenta com a peces destacables alguns grans atuells d'emmagatzematge. Les restes de fauna ens indicarien una escadussera ramaderia i potser esporàdiques relacions amb la mar. Però cal reconèixer que per al Camí de la Mina només disposem d'una sèrie de restes mobles que no ens ofereixen cap seguretat al

respecte. No cal dir que hauria estat de gran ajut haver pogut constatar arqueològicament les estructures originàries de les quals sorgiren els materials estudiats (cabana/es?, sitja/es?).

La cronologia també és per a nosaltres un valor afegit, doncs es tracta d'un conjunt datable cap a la segona meitat del segle IV a.C. o poc abans si ens atenim als materials de procedència grega o a d'altres com ara el tipus amfòric de factura ibèrica del País Valencià, que encaixen perfectament dins d'aquest període. Les importacions púniques (africanes i eivissenques) o el fragment d'àmfora massaliota, tot i que no són totalment determinants, també refermen la cronologia proposada. A banda, és clar, de documentar un comerç actiu en aquest establiment. Les terrisses indígenes, en línies generals, també refermen aquesta cronologia, doncs són molt similars a les d'altres jaciments de la comarca que presenten nivells de la mateixa època, cas del poblat ibèric de la Cadira del Bisbe de Premià de Dalt. No pot descartar-se, però, una perduració durant el segle III a.C.: si més no, els elements de datació de què disposem són molt escadussers, havent-se de valorar igualment que les circumstàncies que han dut a la documentació d'aquest jaciment han estat quelcom peculiars. El que si sembla segur és que ens trobem davant d'un establiment clarament pre-romà.

Resulta evident que els materials que hem qualificat del segon període són intrusius pel que fa al primer lot per les raons que ja han estat exposades més amunt. A banda s'ha de considerar que ens trobem en una àrea amb habituals troballes en superfície, cosa que no ha passat desapercebuda a alguns investigadors (RIBAS 1952, 47, núm 70; PREVOSTI 1981, 204). De tota manera aquesta zona és arqueològicament encara molt desconeguda i pràcticament no s'hi ha dut a terme cap intervenció seriosa, per la qual cosa creiem que tot resta obert a noves investigacions.

ANDREU-BERNAT-COLL, 1996.

Camí de la Serra (Mataró)

X: 453120.63/ Y: 600390.86

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 175/ 250

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER s. II d.C:CER s. III d.C:CER

A l'àrea , al sud de l'autopista C-32, compresa entre la carretera de Cirera i el Torrent de Figuera Major, a uns 110 m s.n.m., s'hi van efectuar prospeccions, l'any 1991, amb motiu de la reurbanització de la zona i s'hi va documentar un conjunt de material romà format per: TS sud-gàl.lica, TS africana A, ceràmica comuna africana (Lamb. 10A i 10B, Ostia III, 332 i Ostia III, 267), ceràmica comuna romana i àmfora laietana i Dres. 2/4. Aquest material aporta una cronologia *post quem* del darrer quart del s. I aC per a la possible ocupació de la zona i indica que devia finalitzar entre finals del s.II dC i mitjan s.III dC.

GURRI-RUIZ, 1992; IPAC Maresme.

Camí de Sant Martí de Mata (Mataró)

X: 454768.869/ Y: 602382.019

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes:

A l'antic camí de Valldeix a Sant Martí de Mata, al cantó dret, a uns 350 m. De Can Flaquer, al mig del bosc a 270 m. snm, es documentaren restes romanes.

Tenim com a primeres notícies de la troballa a l'arxiu de Ribas una nota sobre la presència de materials d'aquesta època en aquest punt.

El 1952, el mateix autor ens hi assenyala una sepultura i una troballa solta.

Als anys 80 s'hi van dur a terme prospeccions sense resultats positius.

Les restes corresponen a una sepultura, «ceràmica roja i fina a torn», sense més especificacions, un lacrimatori de vidre i una urna cinerària feta a mà amb restes de cendra, carbó i ossos

Remarquem finalment, la dificultat d'interpretació de les restes, possiblement atribuïbles al període romà però sense poder detallar-ne una cronologia més concreta o alguna tipologia.

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b, núm.309; IPAC Maresme.

Camí de Vista Alegre (Mataró)

X: 454083.78/ Y: 600734.49

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -450/ -300; Cronologia final: 300/ 500

Tipologia principal: ABO. Tipologia per èpoques: Preromana:ABO Romana:ABO

Tipologia per períodes: Ibèric:ABO Republicà:CER Augustià:ABO Juli-Claudi:ABO

Flavi:ABO s. II d.C:ABO s. III d.C:ABO Baiximperial:ABO

En una zona actualment coberta per la variant de la N II, a l'alçada de Mataró, al voltant del punt quilomètric 7+800, al costat del camí que va del barri de Vista Alegre a la Riera de Valldeix, a la part baixa del vessant nord-est del turó on hi ha l'esmentat barri, a 95 m s.n.m., s'hi havien trobat materials ceràmics superficials en diverses ocasions i l'any 1991, arran de les obres de la variant, s'hi efectuaren excavacions arqueològiques.

D'aquesta manera es van localitzar un abocador, el fons d'una sitja i, prop d'aquesta, un forn modern.

A l'abocador es podia diferenciar clarament una fase ibèrica i una altra de romana, amb un lapse d'utilització entre les dues. L'abocament d'època ibèrica es caracteritzava per presentar una gran quantitat de producció amfòrica ibèrica trencada en grans fragments, àmfora

d'importació, poques importacions de ceràmica fina i manca de restes de fauna i elements metàl·lics. Hi havia separadors de forn i rebuigs de forn, encara que en poca quantitat. L'abocament d'època romana, en la seva fase final, contenia de forma majoritària elements d'enderrocs procedents d'alguna edificació: tègules, ímbrex i pintures murals.

El fons de sitja, de forma hemisfèrica, lleugerament ovalada, d'aproximadament 1'70 m. de diàmetre, només conservava un màxim de 0'40 cm de fons i part del seu estrat de farciment.

Entre els materials podem destacar, a banda de les esmentades pintures murals, fragments de metall trobats en el reompliment d'aquesta sitja, com ara claus de bronze i ferro i una petita roda de ferro.

El conjunt de material ceràmic està format, bàsicament, per: ceràmica àtica de vernís negre; ceràmica de vernís negre del taller de les petites estampilles; campaniana A i B; TS itàlica, sud-gàl·lica i hispànica; TS africana A, C i D; ceràmica comuna africana; ceràmica comuna romana; ceràmica grisa ibèrica de la costa catalana i comuna ibèrica; ceràmica modelada a mà; àmfors: ibèrica (destaca la presència de peces amb marques, sobretot a les nanses: presenten grafitos o dos tipus d'estampilles: un trèvol o un cercle amb línies horitzontals, i de peces que constitueixen rebuig de forn), tarraconesa, púnicoebusitana, púnica, massaliota, un fragment de grecoitàlica; tègules i ímbrex.

Aquest material, trobat tant en superfície com en context estratigràfic, permet assenyalar que l'ocupació de la zona va començar durant l'ibèric ple, entre mitjan s.V aC i finals del s.III (segons la ceràmica àtica de vernís negre i la ceràmica de vernís negre de petites estampilles), i es devia estendre fins en algun moment del Baix Imperi, entre el IV i el VII dC (segons la TS africana D). També permet precisar la datació d'alguns moments de l'abocador i la sitja:

La fase ibèrica de l'abocador és datable de la primera meitat del s.III aC, a través de la ceràmica de vernís negre del taller de les petites estampilles i de l'àtica de vernís negre. La fase romana, sembla haver començat en l'època augustiana (segons es pot inferir d'un fragment de TS itàlica - Atlante II, tav.CXVI, I - associada a materials com campaniana A; àmfors: púnica, púnicoebusitana, ibèrica, i tarraconesa, i ceràmica comuna ibèrica). El moment final de l'abocador s'insereix en el Baix Imperi, en algun moment a partir del s.IV i, versemblantment, entre aquest segle i el VdC (d'acord amb dos fragments de TS africana D i dos de TS africana C).

Pel que fa a la sitja, podem situar-ne la inutilització a la primera meitat del s.I aC (a través de la Campaniana A tardana Lamb.5-7).

La composició de l'abocador en època ibèrica, fa pensar que correspondria a algun establiment on hi devia haver forns per a una producció bàsicament amfòrica (com assenyalen les materials de rebuig), però, sobretot, on hi devia haver uns importants magatzems (si atenem l'abundància de fragments amfòrics no atribuïbles a rebuigs de forn). En època romana, l'abocador podria haver estat utilitzat per alguna vil·la: ho fa pensar l'estrat de deixalles més modern, amb presència d'elements de construcció com pintures murals, que tal vegada procedeixen d'aquesta possible vil·la i n'assenyalen la fi.

El fet que l'abocador i la sitja siguin les úniques restes conservades, pot ser conseqüència de l'arrasament de què ha estat objecte la zona a causa de la seva estructuració en terrasses de conreu. Així, doncs, podrien relacionar-se, bé amb establiments de la mateixa àrea ja desapareguts, bé amb establiments propers.

PREVOSTI, 1981b, 469-470; BENET i altres, 1993, 58-59; OLESTI, 1995, 455-456; AA.VV., 1995, 95-117; IPAC Maresme.

Camí del Cementiri (Cabrils)

X: 447578.353/ Y: 597742.85

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU

Elements: SIG

Jaciment situat a la banda de muntanya del Camí del Castell o del Cementiri, en una petita elevació o carena entre dos torrents afluents de la Riera de Cabrils, a 175 m sobre el nivell del mar.

Coneixem l'existència de restes arqueològiques en aquest punt des que M. Ribas publica, l'any 1934, la notícia de la troballa de ceràmiques ibèriques (RIBAS 1995², 33). Posteriorment el mateix autor hi situa una vil·la romana amb ceràmica ibèrica i romana (RIBAS 1952, 94). M. Prevosti recull aquestes notícies i amplia la descripció del jaciment gràcies a la consulta d'unes notes de l'arxiu de M. Ribas (PREVOSTI 1981, 151).

El juny de l'any 1930 en uns marges propers al cementiri de Cabrils s'hi van trobar algunes parets i un paviment d'*opus signinum*. Aquestes estructures estaven cobertes per un sediment de terres d'uns quatre pams de gruix. Quant al material arqueològic, M. Ribas va documentar la presència de ceràmica ibèrica, de vernís negre i ceràmica romana en superfície. Dos anys més tard, en un indret molt proper, el rector de Cabrils, L. Sobregrau, va excavar una sitja ibèrica d'on va recuperar nombrosos fragments de ceràmica comuna ibèrica (38 a torn i 16 a mà, 6 dels quals amb cordó en relleu), 8 fragments de ceràmica de vernís negre (Campaniana), una fusaiïola, un pes i una destal de basalt (PREVOSTI 1981, 151).

Amb les dades que ens han arribat, podem considerar el jaciment com un assentament rural iberoromà amb elements constructius clarament romans com és l'*opus signinum* però amb un predomini ceramològic de tradició ibèrica. La presència d'aquest material ibèric i de vernís negre, amb l'absència de terra sigil·lata, podem datar el jaciment d'època Tardorrepublikana o de l'Ibèric Final.

RIBAS, 1931, 8; SERRA RÀFOLS, 1936, 50; SERRA RÀFOLS, 1942, 92-93; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 89; RIBAS, 1952, 94; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.86; PREVOSTI, 1981b, 151; MALUQUER DE MOTES i altres, 1986, 78; UBACH, 1994, 108; OLESTI, 1995. RIBAS, 1995, 33;

Camí del Mig (Davant de l'EP Verge de Montserrat) (Premià de Mar)

X: 445811.28/ Y: 593900.71

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -135/ -1; Cronologia final: -25/ 100

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Al Camí del Mig, a l'alçada del Col·legi Públic Verge de Montserrat, el mes de gener de l'any 1979 s'hi van trobar diversos materials ceràmics força rodats¹⁹. Els fragments de ceràmica consisteixen en ceràmica comuna (ibèrica i romana), àmfora ibèrica, itàlica (Dressel 1) i laietana (Pascual 1 i Dressel 2/4) i un fragment de clau de ferro amb la cabota quadrangular. I en un punt proper, durant l'urbanització del carrer d'Antoni Gaudí, a principi dels anys 1980, també es documentaren d'altres materials romans.

No coneixem la procedència dels materials però es podria tractar d'aportacions de les rierades. La proximitat del torrent Castells, lloc on també s'hi ha efectuat la troballa de materials arqueològics, així ens ho fa pensar.

OLESTI, 1995, 416; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 189, 192; IPAC Maresme.

Camí del Mig - Carrer Matheu (Mataró)

X: 452683.535/ Y: 598725.299

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Augustià:NEC Juli-Claudi:NEC Flavi:NEC s. II d.C:NEC

Elements: NEC SIG VIA

A la cruïlla del Camí del Mig amb el carrer Matheu i amb el carrer Larreda, al casc urbà de Mataró, a 50 m. s.n.m., s'hi van trobar 2 tipus de restes relacionades entre sí.

A la cantonada del c/ Matheu trobem dos tipus de restes. Les primeres, Ribas ens dona notícies de la seva existència per primer cop el 1961. Més endavant, el 1971, al realitzar-s'hi unes obres per part de la Cia. Telefònica, se'n tornen a trobar restes del mateix tipus de construcció.

Ribas ens parla de la presència d'un mausoleu romà en forma d'ara amb restes de marbre i un medalló amb una gorgona.

¹⁹ Materials recollits per P. Casasola

No se'ns indica la troballa de cap tipus de material significatiu vinculat a les restes.

El segon tipus de restes constructives trobades en aquest punt també ens les menciona per primer cop Ribas el 1961. Ens les tornen a mencionar la S.A.M.M. el 77, resorgint per les mateixes obres del 1971 de la Cia. Telefònica.

Les restes documentades corresponen a 4 parets. La primera, amb uns forts fonaments de pedra i morter de calç, estaria construïda amb carreus de pedra en filades horitzontals en direcció Nord-Sud. Perpendicular a aquesta se'n devia trobar una altra, també amb fonaments profunds, de la qual en devia sortir l'inici d'una tercera formant un angle en escaire. La quarta segurament es trobava a un nivell més alt que les tres primeres, 10 m. al nord de la primera paret i corrent perpendicular a ella. Relacionat amb l'àmbit que definirien les 3 primeres parets trobem les restes d'un paviment fet amb trossos de ceràmica grossa i calç (*signinum?*). Distingim també en aquest indret, unit amb el fonament de la primera paret un altre de més destacat, que seria d'una de les parets de la Via Augusta, així com el paviment que la formaria en aquest tram no enllosat, donant un nivell de terra argilosa formada per peces grosses de ceràmica, material constructiu romà i pedres.

Vinculat a aquestes restes trobem cert material significatiu com restes de ceràmica, àmfora, dòlies i tègules formant el paviment de la Via però també en contextos diferents, i també un molí *a palmenti* de pedra volcànica.

A la cantonada amb el Carrer Larrea tenim també aquests 2 tipus de restes presents en la cruïlla amb el Carrer Matheu.

Pel que fa a les restes de tipus funerari en tenim les primeres notícies al segle XVIII, amb la notificació de Zamora el 1785-87, repetides per Laborde el 1806, Bermúdez, el 1832. L'autor anònim de "Mataró a trozos..." el 1860 ens les menciona i amplia la seva descripció amb les troballes fetes pel propietari de les terres durant la construcció d'un molí. Rius el 1866 i Pellicer el 1887 ens repeteixen la notícia presentada pels autors anteriors. Ribas, el 1933 i el 52 cita les restes i les interpreta.

Les restes documentades corresponen a fragments d'un sepulcre fet amb grans lloses, amb accés per un seguit de graons, amb 4 sepulcres. En relació també se'ns menciona uns sepulcres de teules. El material vinculat a aquestes estructures és 1 llàntia, identificada amb la forma Dressel 28 i un fragment de T.S. sud-gàl·lica de la forma Drag. 29

El segon tipus de restes, van ser localitzades a partir de l'any 73 a la mateixa zona, per la construcció d'un desguàs. Ens les mencionen Clariana el mateix 1973 per primer cop i la S.A.M.M. el 78.

Els vestigis són essencialment un mur que corre en direcció est-oest, amb un paviment ceràmic a la seva base fet de ceràmica, *dolia* i material constructiu romà, a pocs metres al nord, un desguàs romà construït sobre un llit de morter de calç i un paviment d'*opus testaceum*, relacionat pel tipus de material constructiu i pel desgast que havia sofert, amb un paviment de la Via Augusta.

Com a material destacat remarcuem 31 pivots d'àmfora amb les marques de terrisser AS invertida, BP invertida, AR invertida, AS, AR i el grafit N.

Pel que fa a la seva datació, la situem en l'alt imperi, cosa que ens fa pensar el fragment de sud-gàl·lica trobat, així com la presència de restes de *tégulae*.

En definitiva, podem vincular les restes d'aquests dos punts tan pròxims, diferenciant un part d'habitatge, segurament corresponent a un establiment rural (tan com indiquen les estructures i elements com el molí vinculades a elles) i una zona de necròpolis, amb un mausoleu i altres tipus de sepulcres, segurament vinculats a la necròpolis urbana d'Iluro, més que una necròpolis rural en relació a les estructures productives identificades.

ZAMORA, 1785-1787, 393; RIBAS, 1952, 61; CLARIANA, 1973; S.A.M.M., 1977, núm. 80-82,89.4; PREVOSTI, 1981b, 321-325; IPAC Maresme.

Camí del Mig-Carretera de Vilassar a Argentona (Cabrera de Mar)

X: 449901.9/ Y: 596668.27

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU

Alt imperi (indefinit):ERU

Elements: SIG

En la cruïlla del Camí del Mig i la carretera de Vilassar a Argentona, al vessant dret del torrent del Molí o de la Bassa, en una zona de pendent molt suau, a 1300 m de distància del mar i a 35 m s.n.m., s'hi havia observat restes romanes.

Ribas (1933, núm 30) ja hi citava una vil.la amb restes molt desfetes de paviments, parets amb estucs i ceràmica romana. Ribas (1952, núm. 32) la torna a recollir. Prevosti (1981) publica unes notes de l'arxiu de Ribas on es dona detall de les parets, fetes de maçoneria, de mig metre d'amplada i arrebossades de morter de calç i sorra, en dona un petit croquis on es dibuixen sis habitacions, explica que pel camp es trobaven pedres treballades, fragments d'*opus testaceum*, tègules i ossos humans que van fer pensar en tombes destrossades, una conducció de plom de sis cm de diàmetre, així com ceràmica campaniana, sigillata llisa i decorada, ceràmica comuna romana, àmfora, tègula, pesos de teler, vidres, ferros i alguna moneda. Bonamusa (1981) hi trobà, encara, l'octubre del 1980, fragments d'*opus testaceum* i *tegulae*, aparentment sense cap relació amb algun element arquitectònic, al peu de la carretera de Vilassar a Argentona, a uns 25 m després del Camí del Mig, arran d'uns rebaixos de terres fets per reduir un talús a la mateixa cota de la carretera.

La prospecció actual ha permès de trobar, en superfície, ceràmica ibèrica i àmfora itàlica. Els propietaris informen que han trobat repetidament, monedes romanes en un marge. Ara bé, no s'hi observa cap resta constructiva antiga, segurament degut a les transformacions que han sofert aquests camps, ara perfectament anivellats i adequats a l'horticultura. La cronologia del jaciment deu començar cap el segle II o I a.C. i perviu, almenys, en el segle I d.C. La manca de dades impedeix saber si arribava al baix imperi.

Es tracta d'un establiment rural romà, probablement una vil.la, però no en tenim prou dades per assegurar-ho, situada en una zona agrícola òptima, al costat del pas de la Via Augusta, però l'escassetat de les dades impedeix majors precisions.

RIBAS, 1952, núm.32; BONAMUSA, 1981; PREVOSTI, 1981b, núm.171;

Camí del Turó de l'Infern a la Creu (Cabrerera de Mar)

X: 448511.67/ Y: 597657.16

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):CER Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER

En el camí que va del Turó de l'Infern a la Creu del Montcabrer, que és una pista forestal sense asfaltar fins al repetidor de televisió, i més enllà és un senderol de muntanya, s'hi troben ceràmiques ibèriques.

Tot el camí és bastant planer, va carenejant aproximadament per la cota dels 290 m s.n.m. i és un recorregut d'uns 500 m.

Especialment en el marge est, que és el retallat a la muntanya, s'hi observen fragments de ceràmica ibèrica a torn, de manera molt dispersa i també hi he vist un fragment d'àmfora tarraconesa. La brutícia del bosc no permet una prospecció visual correcta. Penso que aquestes troballes deuen estar en connexió amb el jaciment del Turó de l'Infern.

Camí dels Contrabandistes prop de la Riera de Cirera (Mataró)

X: 452675.559/ Y: 601038.452

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 306/ 337

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):VIL Baiximperial:VIL

Elements: EPI FOR MOS SIG TOR ?

Just per sota del Camí dels Contrabandistes, entre el Camí de les Sureres de Can Bofarull i la Riera de Cirera, a 165 m s.n.m, s'hi van trobar restes de parets que definien quatre habitacions, una de es quals estava pavimentada amb *opus signinum* i presentava dues grans pedres treballades , amb uns encaixos que les fan atribuir a una premsa. També va aparèixer un forn de planta circular (amb un diàmetre interior de 1'65 m), construït amb terra pastada, amb parets de gruix variable i una canal que sobresortia del forn.

Cal destacar diverses restes fragmentàries de construccions: pavimentacions d' *opus signinum*, d'*opus marmoreum* amb peces blanques i color plom fosc, i fragments de mosaic amb teselles de marbre blanques i negres fent dibuixos; estucs de diferents colors, i pedres treballades. Així mateix, es van trobar un fragment de làpida de marbre amb restes de lletres molt malmeses, i una moneda de Constantí.

El material ceràmic era abundant: hi havia terra sigil·lata, àmfores, dòlies i tègules.

El jaciment és identificable amb una vil·la que devia funcionar durant l'alt i el baix imperi. Les restes constructives fragmentàries de tendència luxosa, com els marbre i l'estuc, n'assenyalen la *pars urbana*, mentre que el forn i l'habitació amb una possible premsa en testimonien una *pars rustica* dedicada a la producció terrissaire i a activitats derivades de l'agricultura.

RIBAS, 1952, 95, núm.54; S.A.M.M., 1977, 66, núm.55; BARRAL, 1978, núm.122; PREVOSTI, 1981b, 452-453; OLESTI, 1995, 466; IPAC Maresme.

Camí dels Contrabandistes/Torrent Forcat (Mataró)

X: 455172.887/ Y: 600313.127

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):VIL

Elements: ESC MOS NEC SIG

A una plana davant del mar a 45 m. snm, al costat del Camí de les Cinc Sènies, tocant al Torrent Forcat, tenim restes de construccions romanes

Ribas publica el 1933 la troballa inèdita d'unes restes constructives degut a uns moviments de terres de la zona. Amplia la informació d'aquesta troballa al seu arxiu (el qual coneixem a través de Prevosti, 1981). La informació que ens dona Ribas la recullen altres autors en obres generals com la d'Estrada el 69 i la de la S.A.M.M. el 77.

Les restes documentades són restes de pedres treballades, o sigui de material constructiu, que ens indicaria la presència d'estructures edificades a la zona. També apareixen paviments d'*opus ruderatum* i *opus marmoreum* de tesselles blanques i negres, que confirmen també les primeres sospites. A la zona apareixen a més restes d'enterraments en tègula.

Pel que fa de materials, ens apareixen fragments d'àmfora, de dòlia, de Sigil·lata indeterminada amb relleus, restes d'escultura en marbre, pesos de teler i alguna resta de vidre.

Així doncs, creiem que es podria tractar de les estructures d'una antiga vil·la romana. Cronològicament ens situem segurament en època altimperial en els seus inicis (presència de Sigil·lata) però no podem indicar en quin període o si va tenir continuïtat fins al Baix Imperi.

RIBAS, 1933b, 20; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.137; S.A.M.M., 1977, núm.68; PREVOSTI, 1981b, núm.278; IPAC Maresme.

Camí dels Francesos (Premià de Dalt)

X: 445397.66/ Y: 593953.72

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

El Camí dels Francesos es troba per damunt del Camí del Mig i per sota de la C-32, en una àrea antigament agrícola en el qual està previst convertir-lo en sòl edificable per a usos industrials (polígon "La Suï ssa").

Les troballes casuals de material arqueològic en aquest indret són escasses i rodades. Es tracta de fragments molt rodats de ceràmica ibèrica comuna, ceràmica romana comuna i àmfora romana bètica (Dr. 7-11?), recollits molt a prop d'on s'havia constatat la sitja de la Torre Rosendo-Riera l'any 1968, en l'anomenat Camí dels Francesos. Seguint en direcció a l'horta "La Suï ssa" es constaten algunes restes més, similars a les ja descrites.

L'any 1994, entre Ca l'Escoda i l'horta La Suï ssa, s'han recollit en superfície un fragment de vora i paret d'àmfora ibèrica i alguns fragments sense forma de vasos ibèrics.

Possiblement aquestes escadusseres restes són relacionables amb l'establiment rural romà de Ca L'Escoda.

RAMÍREZ-COLL, 1990; CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 180.

Camí Fondo prop de la Riera de Sant Simó (Mataró)

X: 454013.968/ Y: 600227.908

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU s. II d.C:ERU

Elements: EPI ? SIG

En una zona emplaçada actualment al casc urbà de Mataró a la cantonada entre l'avinguda del Perú i el carrer Frank Marshall, al costat del camí fondo i a uns 350 m del marge occidental de la riera de Sant Simó o de Valldeix, a 70 m s.n.m, s'hi va localitzar: un paviment d'*opus signinum* de 15 m de llargada i 30 cm de gruix, una sepultura i una làpida . A les rodalies es van trobar molts fragments d'*opus ruderatum*.

Entre el material ceràmic hi ha sigil.lata (amb dos fragments de sud-gàl.lica o hispànica decorada) i àmfora.

Aquestes restes deuen testimoniar un establiment rural que existí, si més no, en el s.I dc.

RIBAS, 1928; RIBAS, 1933, núm.2; ALMAGRO-SERRA RÀFOLS-COLOMINAS, 1945, 138; RIBAS, 1952, 95, núm.58,60; S.A.M.M., 1977, 78, núm.70; GORGES, 1979, B-87; PREVOSTI, 1981b, 427-428; IPAC Maresme.

Camí Ral (N-II) - Sortida de Vilassar de Mar (Vilassar de Mar)

X: 448620/ Y: 594380

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Al costat de la carretera N-II, a la sortida de Vilassar direcció Premià de Mar, davant mateix de la mar, es trobà ceràmica romana (no en sabem ni tipologies ni la quantitat)²⁰ durant l'execució d'unes obres (PREVOSTI 1981, 172-173). Atès que el jaciment no fou documentat metòdicament resulta impossible establir ni la funcionalitat del jaciment ni la seva cronologia.

PREVOSTI, 1981b, 172-173; COLL-CAZORLA, 1992, 6; IPAC Maresme.

Camí Vell de Teià (Premià de Dalt)

X: 445605.15/ Y: 594241.52

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

El Camí Antic de Teià es troba per damunt de la C-32, molt a prop del jaciment de Les Pèrgoles. A començaments de la dècada de 1980 es constataren en aquest sector alguns materials arqueològics en superfície. Es tracta d'alguns fragments d'àmfora romana (laietana i potser bètica) i d'un fragment de paret pertanyent a una tenalla de mida mitjana-gran, igualment romana i d'elaboració local. Possiblement, aquestes troballes tenen a veure amb l'establiment de Les Pèrgoles, no constituint cap jaciment independent.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 184.

²⁰Comunicació personal de L. Beulas i de J.Ma. Ros

Caminet, El (Vilassar de Dalt)

X: 446663.123/ Y: 596207.973

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: ARQ FOR SIG ?

Tenim diverses notícies referent a la banda de muntanya del camp de futbol, entre els actuals carrers Mestre Salamero i Pius XII, a Vilassar de Dalt, lloc que la bibliografia arqueològica ha anomenat El Caminet.

A finals dels anys 40 el noticiari del butlletí del Museu de Mataró recull algunes troballes fortuïtes per la zona. Segons la informació proporcionada per J. Ventura, als paratges de La Famada i Can Torradeta és habitual la troballa de material arqueològic; concretament una conducció d'aigües, un forn i un fust de columna (*MUSEU* 1949, 130-131). La circumstàncies de les troballes ens vénen descrites per P. Ubach a les seves memòries: el forn va ser parcialment destruït per les màquines excavadores quan s'efectuaren les obres de traçat del camí del Camp de Futbol, deixant-ne només part de la cambra de cocció que era de planta circular; en la mateixa ocasió també es destruïren uns 25 m de la conducció d'aigües que arribaven fins el forn (UBACH 1994, 95). De la mateixa conducció se'n recuperaren 4 peces de terra cuita en forma d'U uns anys més tard i actualment estan exposades al Museu de Vilassar de Dalt.

La peça de columna, trobada dins el Camp de Futbol, era de 110 cm de llargada i 55 cm de diàmetre, amb un encaix de 7 per 7 per 7 cm a cada base.

Cap als anys 50, a uns 5 m d'on s'havia trobat el forn, a la cantonada del camí de la Capella de Santa Maria, el Grup d'Arqueologia de Vilassar de Dalt va excavar una sitja d'on recuperaren un fragment de ferro de 4 cm de llargada per 8 mm de gruix, una nansa i un coll d'àmfora, 2 fragments de possibles maons terra cuita i 5 pedres carejades de 30 per 30 cm aproximadament (UBACH 1994, 95).

A uns 3 m de la sitja també s'hi descobrí les restes d'una edificació romana. Es trobaren dues parets de pedra de 40 cm de gruix i conservades fins a 50 cm d'alçada i una feia 1.5 m de llargada mentre que la segona s'havia conservat fins als 50 cm de llargada. L'habitació presentava un paviment de pedres irregulars unides amb calç, suposadament un *opus signinum* de factura grollera. D'entre el material arqueològic aparegué ceràmica molt trossejada i "força fina" de color beix (UBACH 1994, 95).

Posteriorment la Carta Arqueològica afegeix la notícia de la troballa de sepultures i de ceràmica en superfície (BURJACHS-DEFAUS 1987), però creiem que es tracta d'una confusió amb el jaciment Sota el Camp de Futbol²¹.

La interpretació del conjunt ens porta a parlar d'un establiment de caràcter rural del que s'ha documentat part d'una habitació pavimentada amb un *opus signinum* força groller i relacionada amb un forn del que es va poder veure la cambra de cocció i una conducció

²¹ M. Ribas situava les tombes de Sota Camp de Futbol a prop de les Escoles (RIBAS 1952, 97), per la qual cosa creiem que la referència pot confondre.

d'aigua per a la producció. La cronologia és incerta perquè no se'ns especifica la tipologia dels materials trobats, però per les característiques presentades podria ser d'època romana.

ANÒNIM, 1949; PREVOSTI, 1981b, 137; UBACH, 1994, 95; IPAC Maresme.

Camp de Can Tolrà (Vilassar de Mar)

X: 448842.95/ Y: 595062

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes: Republicà:CER Alt imperi (?):TOM ?

Segons la comunicació oral del senyor Tolrà referent a la dècada de 1950, en la seva propietat, situada en una zona d'hivernacles, a la dreta de la Riera de Cabrils en direcció a Premià de Mar, es van descobrir tombes romanes i àmfores, de les quals ens n'ha arribat un fragment de forma Dressel 1B (coll, llavi i arrencament de nansa) (COLL-CAZORLA 1992, 6). No podem precisar ni les característiques dels enterraments ni la seva cronologia, però es pot tractar d'una nova àrea d'enterraments per sota de la Via Augusta (el Camí del Mig passa per uns metres més avall de l'C-32), d'una cronologia incerta tardorrepublicana o imperial. En la fitxa de l'IPAC aquest jaciment es situa erròniament al costat del peatge de l'C-32 a Vilassar de Dalt

COLL-CAZORLA, 1992, 6; OLESTI, 1995, 424; IPAC Maresme.

Camp de Mar (Premià de Mar)

X: 447900.37/ Y: 594193.75

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

El Camp de Mar es troba situat davant del mar a 5 m d'alçada, al costat de la carretera N-II aproximadament al Km 646. En motiu d'urbanitzar la zona, arran del terme municipal de Vilassar de Mar, es van trobar materials ceràmics i amfòrics romans en superfície²².

²² Notícia donada per J. Gómez (AECC)

La migradesa de la informació no ens permet determinar la tipologia ni la procedència dels materials ni l'entitat i cronologia del jaciment.

PREVOSTI, 1981b, 133; IPAC Maresme.

Càmping Costa Levante i Sud de Can Dordeta (Mataró)

X: 456500/ Y: 600150

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (indefinit):VIL

Elements: ARQ FOR MOS ? POU TOM TRS

Al Càmping Costa de Levante i molt a prop d'aquest, al sud de Can Dordeta, a tocar de la via del Ferrocarril de Barcelona a Portbou, al marge dret i esquerra de la Riera de Mata, a 8 m. snm, s'hi assenyala la presència de restes d'una vil· la romana recollides per Ribas el 1952 i l'existència de 3 forns destruïts pels rebaixos de la terra i un quart conservat, localitzats a mitjans dels anys 70 per la SAMM i excavat finalment als 80.

Ens trobem davant unes estructures constructives (que Ribas ens presenta a una planta: PREVOSTI, 1981, fig. 88.1) definides per dues habitacions a través de diferents murs parcialment conservats. També s'hi documenta zones amb el sòl enllosat, dins les estances definides per les parets. Fora d'aquestes estructures però molt a prop hi localitzem un pou. També vinculat a aquestes restes tenim una sepultura en tègula. A l'altra costat de la Riera, però vinculat també a l'establiment trobem les estructures de quatre forns, dels quals només se n'ha pogut excavar un. Es tractava d'un forn que encara conservava bona part de les dues cambres de foc, bastit amb toves d'argila. Encara s'hi podien veure les xemeneies que pujaven cap a la cambra de cocció, així com els forats rectangulars de la graella. Les cambres de cocció indiquen que segurament havia de ser de planta rectangular o quadrada.

A la zona s'ha localitzat també gran quantitat d'àmfora romana (amb un fragment de Dressel-Pascual 1 o Dressel 1), dues possibles restes de bipedals i TS indeterminada. També trobem restes constructives luxoses com plaques i tesselles de marbre, una motllura del mateix material i un tambor de columna.

Així, podem establir que segurament ens trobem davant una vil· la romana altimperial (TS) sense poder establir-ne una forquilla menys àmplia, amb elements de luxe força notable: mosaics, columnes, aplacats de marbre. Aquesta vil· la devia tenir vinculada a ella una terrisseria amb un mínim de quatre forns segurament dedicada a la fabricació d'àmfores, cosa que afirmem per la seva presència abundant.

- S'han unificat les fitxes del Càmping Costa de Levante i El sud de Can Dordeta

RIBAS, 1952, núm.11; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.117; S.A.M.M., 1977, núm.66; AA.VV., 1980; PREVOSTI, 1981b, núm.275; CLARIANA, 1997 IPAC Maresme.

Campins III, Can (Vilassar de Dalt)

X: 446716.775/ Y: 597194.017

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

La Galvanya constitueix una elevació del terreny entre els termes municipals de Cabrils i Vilassar de Dalt. A la vessant d'aquest segon municipi, tal com van comunicar els membres del seu Museu, en un indret d'uns 172-200 m d'alçada, s'hi trobà una habitació pavimentada amb *opus signinum* que mesurava 3 m² (PREVOSTI 1981, 143)²³, destruït al moment d'urbanitzar la zona. Segons P. Ubach es trobava sobre l'Institut, una mica més cap a la dreta direcció a Sant Sebastià (BURJACHS-DEFAUS 1987).

RIBAS, 1952, 97; PREVOSTI, 1981b, 143; IPAC Maresme.

Campins, Can (Cabrils)

X: 446550/ Y: 597750

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):ERU Baix imperi (?):ERU

Elements: ARQ DIP NEC

Jaciment situat molt a prop de Can Campins, al llinar amb el terme de Vilassar de Dalt, en una elevació de 200 m a la banda occidental de la Riera de Cabrils. Cap al sud-est s'obra a l'esmentada riera i cap al nord-oest el terreny s'eleva cap a les Planes de Can Boquet. Tenim dues notícies històriques provinents de M. Ribas²⁴, ampliades per M. Prevosti que va poder consultar el seu arxiu (PREVOSTI 1981B, 150-151).

²³ Cal advertir que la notícia que afegeixen els autors de l'IPAC procedent de RIBAS 1952 referent a Prop de Can Campins no correspon a Vilassar de Dalt, sinó a Cabrils.

²⁴ M. Ribas separa les troballes del conjunt de tombes, per una banda, i el dipòsit i la columna, per l'altra, però creiem, com M. Prevosti, que es tracta del mateix jaciment.

Segons M. Ribas a Can Campins s'hi va trobar un conjunt d'enterraments en *tegula* i àmfora (nombre indeterminat) al costat d'un dipòsit també romà: era de planta rectangular, d'1.24 per 1.85 m, pavimentat amb *opus signinum* i amb parets de 30 cm de gruix conservades fins a 50 cm d'alçada. En algun punt indeterminat del jaciment també s'hi va trobar un fust de columna de granit de 50 cm de diàmetre per 90 cm d'alçada (RIBAS 1952, 97).

Quant al material arqueològic, només sabem que per tot aquesta zona s'hi trobaven fragments d'àmfores, de ceràmica comuna romana i també alguna moneda romana (PREVOSTI 1981B, 150-151).

Malgrat la migradesa de la informació que ens aporten les notícies de M. Ribas, podem interpretar la presència d'un establiment rural romà del qual només ens ha arribat un dipòsit. No fóra estrany que en algun punt no massa llunyà hi hagués la *pars urbana* d'alguna vil·la de la qual només ens ha arribat part d'una columna com a testimoni. També tenim documentada una petita necròpolis d'inhumació, al costat de les estructures rústiques de la vil·la, fet molt habitual en aquesta zona, la cronologia de la qual no podem saber per l'amplitud cronològica que presenten aquestes tipologies tombals, durant l'època imperial. Quan a la cronologia general del jaciment tampoc podem precisar més.

RIBAS, 1952, 97; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.87; PREVOSTI, 1981b, 150-151; IPAC, Maresme.

Capella de Sant Cristòfol (Cabrils)

X: 448650/ Y: 596410

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: SAN. Tipologia per èpoques: Romana:SAN

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):SAN ?

Baix imperi (?):SAN ?

La capella mossàrab de Sant Cristòfol de Cabrils es troba situada en la falda del Montcabrer, al NE de la població, en una zona actualment urbanitzada. Presenta una planta rectangular i àbsis quadrat. La nau es troba coberta per arcs de ferradura. L'àbsis es troba separat de la nau per un arc. La teulada és a dues vertents. La façana principal és senzilla. La porta d'entrada es troba en el centre. És petita, amb punt rodó de dovelles i muntants de pedra. Damunt de la porta hi ha una finestra amb columna i capitell de pedra al centre, amb dos petits arcs de ferradura. La façana es troba rematada per una creu de pedra de tipus mossàrab. La pica d'aigua beneïda és feta de granit del país: representa un cap d'home amb barba estilitzada (moro?). Un hipogeu que va des de la capella a Can Vives segurament és medieval (altomedieval?).

Durant la seva restauració en la dècada de 1950, en el subsòl de la capella es documentaren restes romanes com ara *tegulae*, *opus testaceum*, àmfora (sense especificar), etc. Hi ha un

pas subterrani que acaba en una cambra semicircular voltada d'un banc. Aquí es descobrí, en una paret lateral i amagat sota d'arrebossats, el primitiu portal de la capella, d'època romana, de muntants ben escairats i desiguals. La porta tancava des de l'interior amb una bana corredissa. Igualment es descobrí la columneta central de la finestra, també d'època romana. Tot plegat podria indicar la presència d'un primitiu lloc de culte cristià. Les restes romanes de la capella mossàrab de Sant Cristòfor es relacionen amb les de Can Carbonell, Can Amat i carretera BV-5022 km. 2, atesa la seva proximitat.

Anecdòticament, en la finestra del costat dret de la capella és on es descobrí una destrala de basalt, ben col·locada, d'època neo-eneolítica, que probablement protegia el lloc de bruixeries i encanteris, molt freqüents en la zona del proper Montcabrer segons la tradició popular i les llegendes de la zona.

DOMÈNECH, 1921; ANÒNIM, 1929; RIBAS, 1932b; RIBAS, 1932; RIBAS, 1933, núm.32; ANÒNIM, 1948b; RIBAS, 1952, 85-87; RIBAS-FERRER, 1960; RIBAS, 1963; RIBAS, 1964, 30,171-173,199-200; RIBAS, 1965; GINESTA, 1968, 29-30; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.89 i 175; ALBERT, 1973, 24; RIBAS, 1975, 117, 125-133; CASANOVAS, 1978, 166; PREVOSTI, 1981b, 154-157, fig.45 (4-5),46 (1); ALTIMIRA i altres, 1982, 42; BONET, 1983, 24; RIBAS, 1991, 32; GRAUPERA, 1993; COLL-MODOLELL, 1999, 243-244.

Capella de Sant Simó (Mataró)

X: 454882.37/ Y: 599277.67

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL ? Baix imperi (?):VIL ?

Elements: MOS NEC SIG

A l'esquerra de la desembocadura de la Capella de Sant Simó, al costat nord de l'esmentada edificació, al terme municipal de Mataró a 7 m. snm, es van trobar restes d'època romana.

El 1887 Pellicer ens esmenta per primer cop la troballa de restes romanes al voltant de la Capella. El 1928 Serra Ràfols ens amplia la troballa esmentant la presència de restes ceràmiques romanes al mar. Ribas, el 1933, torna a ampliar aquesta informació i ens esmenta en aquest punt algunes restes constructives que corresponen a paviments. En els seu arxiu el mateix autor també ens parla de la presència d'enterraments.

Així doncs, localitzem trossos de paviment d'*opus signinum* i *opus marmoreum* que ens indiquen la presència de restes constructives a la zona. També s'hi troben enterraments en tègula en un nombre indeterminat.

Pel que fa a materials tenim presència d'àmfora, alguna trobada en context marítim (notícia de Serra Ràfols, 1928) i fragments de ceràmica fina i grollera, sense donar més concreció.

En definitiva, possiblement ens trobem davant una vil·la amb elements de luxe notable com són els mosaics amb uns inicis altimperials i amb una possible continuïtat durant el Baix Imperi (ho podria indicar la presència d'enterraments en tègula).

PELLICER, 1887, 117; SERRA RÀFOLS, 1928, 65; RIBAS, 1933, K; RIBAS, 1952, núm.9; ESTRADA I GARRIGA, 1969, núm.115; S.A.M.M., 1977, núm.63, 88.13; PREVOSTI, 1981b, núm.272; IPAC Maresme.

Caputxins, Els (Mataró)

X: 453996.66/ Y: 600052.06

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:CER s. II d.C:VIL Juli-Claudi:CER Flavi:CER Augustià:CER s. III d.C:CER Baiximperial:VIL

Elements: DIP ? MOS ? SIG TER ?

Just al sud-est del Cementiri dels Caputxins i a l'oest de la riera de Valdeix, a 70 m s.n.m., on s'havien efectuat troballes arqueològiques conegudes per notícies del 1933, en obrir-se l'actual carrer del Salvador, el 1968, van aparèixer restes d'estructures, que estaven essent destruïdes. Tant aquell mateix any com el 1970, s'hi van portar a terme excavacions, que van permetre conèixer bona part de la planta de l'establiment. Actualment el jaciment, parcialment cobert per la vegetació, es troba en estat d'abandonament.

Es van excavar diverses parets que, versemblantment, definien vuit àmbits, alguns dels quals estaven subdividits en d'altres. Les parets, d'entre 40 i 60 cm, estaven bastides amb pedres de granit lligades amb morter de calç. Dues d'aquestes habitacions presentaven fosses circulars corresponents a fons de dòlies o a sitges: n'hi havia dues en una habitació i una, que devia tallar una fossa anterior, en un altre àmbit.

Aquestes habitacions corresponen a dues fases constructives sobreposades clares, tal com palesen la diferent planimetria dels murs i un estrat amb moltes teules que separava estratigràficament les dues construccions i que havia de correspondre a la teulada caiguda de les dependències més antigues.

A la fase més antiga, hi corresponen quatre parets d'orientació nord-sud i est-oest. Aquestes parets presenten la tècnica constructiva força depurada, amb la cara plana de les pedres que habitualment dona a l'interior de les habitacions. També hi corresponen un paviment d'*opus signinum* que potser era el fons d'un dipòsit, i pavimentacions de terra piconada.

A la fase més recent, hi pertanyen murs amb una orientació nord-est/sud-oest i perpendiculars. Es tracta de cinc dependències amb una tècnica constructiva similar però menys depurada que les anteriors. Aquest conjunt, presenta una ampliació a partir del mur que el limita pel nord: s'hi adossen unes altres dues dependències internament compartimentades, amb clara continuïtat planimètrica i una tècnica constructiva també similar però encara una mica més senzilla, que gairebé no utilitza fonaments.

Entre els materials més significatius hi ha fragments d'estuc groc i vermell (recollits en els estrats de la fase més antiga), blanc, blau, i negre; tesselles; fragments de tub de calefacció; fragments de tègula *mamatae*; fragments d'*opus signinum*; diversos objectes de ferro, bronze i plom; fragments de vidre; escòria de ferro i vidre; 1 fragment de pedra de molí; *pondus*; i nombroses monedes; entre d'altres, n'hi ha de la seca d'*Illirda*, amb llegenda ibèrica, emissions llatines emporitanes, una moneda de Claudi, i una de Constantí (de la seca de *Tarraco* o Thesalònica).

El conjunt de material ceràmic està format per: campaniana A, campaniana B, TS itàlica, sud-gal·lica, hispànica, africana A, africana C, *lucente*, africana D, africana D estampada i grisa paleocristiana estampada; llànties (entre les quals n'hi ha d'africanes), ceràmica de parets fines, ceràmica comuna ibèrica i romana, àmfora (entre la qual n'hi ha de púnica i d'africana), i fragments de tègules (una amb la marc *MARI*), ímbrex i dòlies. També s'hi va trobar ceràmica medieval. Aquest material es troba a la Secció Arqueològica del Museu Comarcal del Maresme i al Museu d'Arqueologia de Catalunya de Barcelona.

Malgrat que aquest material ha estat en bona part trobat en contextos estratigràfics, la datació de les estructures resulta problemàtica ja que d'una banda, la metodologia de l'excavació va consistir en cales molt atomitzades i, d'altra banda, els materials trobats en estrats clau per a l'establiment de cronologies són molt escadussers, de manera que la datació que se'n obté no resulta del tot fiable. Tanmateix, i amb les reserves conseqüents, podem esbossar l'evolució cronològica del jaciment:

Les ceràmiques d'època republicana es troben en estrats de formació posterior, de manera que són residuals i només susceptibles d'indicar una ocupació anterior a les estructures.

La primera fase constructiva data del s.II dC: comptem, bàsicament, amb una pavimentació de terra piconada que presenta material del s.I dC (TS itàlica Drag. 16 i Ritt. 5, i TS hispànica) en un sector, però TS africana A Lamb. 3 en un altre, i també amb un estrat contemporani o posterior a la destrucció d'una de les parets d'aquesta fase datable d'inicis del s.III dC a partir d'un fragment de TS africana C Lamb. 41. Atenent el percentatge de ceràmiques del s.II dC, també podem pensar que aquest va ser el moment més pròsper de l'establiment.

Les habitacions que se sobreposen a aquest primer moment són baiximperials. A través d'escassos fòssils directors, TS africana D Lamb. 42 i TS africana D estampada amb decoració A II, trobats en el reompliment d'un trencament de paviment que devia funcionar com a trinxera de fonamentació d'un mur d'aquesta fase, podem pensar en un segon moment constructiu de la segona meitat del s.IV dC, encara que també podria ser més tardà. Les habitacions que amplien l'establiment d'aquesta fase corresponen a un moment posterior al s.IV dC, ja que s'adossen a un mur d'aquesta època, emmarcat entre els s. V i VII dC, d'acord amb una tècnica constructiva difícilment atribuïble a l'època medieval.

Malgrat que presenten problemes d'atribució estratigràfica, les ceràmiques tardoromanes com les llànties africanes (forma Atlante X), les àmfores africanes (formes Key LXI, LXII i LXXXV) i proven que l'hàbitat estava actiu entre mitjans del s. V i mitjans del s. IV.

Finalment, l'abundant lot de ceràmiques de l'Alta Edat Mitjana que es va trobar en diverses habitacions indica una ocupació o utilització de la zona en aquesta època, tot i que ignorem si tenia alguna relació de continuïtat amb l'establiment romà o si es tractava d'una reocupació del lloc sense cap relació amb aquell.

Aquest jaciment és identificable amb una vil·la. Les estructures conservades haurien de correspondre a la seva *pars rustica*: els fons de sitges o dòlies i el possible dipòsit indiquen funcions d'emmagatzematge i d'activitats industrials probablement derivades de l'agricultura. Tot i que no ha estat localitzada la *pars urbana* de la vil·la, n'indiquen l'existència vestigis com les tesselles, els estucs i els fragments de tubs de calefacció i tègules *mamatae*.

RIBAS, 1933, núm.1; RIBAS, 1952, 95, núm.59; S.A.M.M., 1970; ANÒNIM, 1970b; BONAMUSA, 1971; BONAMUSA, 1974; S.A.M.M., 1977, 59-62; BARRAL, 1978, núm.98; MARTÍ, 1979; GORGES, 1979, B-61; PREVOSTI, 1981b, 359-427; SANMARTÍ, 1986, 431; OLESTI, 1995, 463; IPAC Maresme.

Carbonell, Can (Cabrera de Mar)

X: 450548.33/ Y: 597653.36

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER República:ERU

Alt imperi (indefinit):VIL ?

A la vora de Can Carbonell o Can Carbonellet de Cabrera de Mar, situat a la vora del Km. 3 de la carretera de Vilassar a Argentona, s'hi ha trobat restes romanes.

És un lloc al vessant dret del torrent d'Agell, que fa un cert pendent, amb els camps aterrats, molt modificats, a 1560 m de distància del mar i a uns 65 m s.n.m.

Prevosti, a qui informà Ribas, va publicar la troballa de moltes parets, trossos de paviment d'*opus signinum*, un dipòsit o piscina amb les parets recobertes d'*opus signinum* hidràulic, de to rosat, així com amb bordó a les arestes internes. També creia Ribas que hi havia hagut un hipocaust a causa de la troballa de diverses peces de *suspensurae*. Juntament amb això, s'hi va trobar restes de plaques de pissarra, "uns fragments de sigillata molt bons, alguns fragments de pàtera campaniana i un fons amb quatre palmetes, abundància de ceràmica comuna ordinària, ceràmica grollera feta a mà, un tros amb cordó i ditades en relleu". Els autors de l'IPAC o bé van sofrir una confusió, o bé no es van refiar de les notes publicades, i no tornaren a localitzar el lloc. Però és ben clarament a Can Carbonellet o Can Carbonell.

Actualment, hi he tornat a prospectar minuciosament totes les terres, però sols hi he trobat quatre fragments de ceràmica ibèrica de "pasta de sandvitx". El propietari del mas m'ha dit que ell no recorda haver-hi vist mai cap resta arqueològica (se'n deu haver perdut el record!) i que en fer els fonaments d'una construcció que hi ha davant de la casa, feta fa uns 35 anys, tampoc no va sortir res. A més, fa uns dos anys, es va rebaixar tot el terreny per tal d'anivellar-lo, i després es va reomplir amb terres de fora. Pot ser que no ho vulgui dir.

PREVOSTI, 1981b, núm.181; IPAC, Maresme.

Carbonell, Can / Can Amat (Cabrils)

X: 448567.201/ Y: 596378.717

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juli-claudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: -1; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:ERU Augustià:VIL

Juli-Claudi:VIL Flavi:VIL s. II d.C:VIL s. III d.C:VIL Baiximperial:VIL

Elements: ABO FOR MOS NEC SIG TER TRS

El veïnat del Sant Crist, on es troba Can Amat i Can Carbonell, està situat a la zona de plana del municipi de Cabrils, als peus del Montcabrer, per sobre del Camí del Mig i de l'autopista (C-32), presenta un conjunt arqueològic que hom ha interpretat com a *vicus*. Aquest vicus estaria situat enmig d'un camí romà que aniria de la costa a la muntanya travessant tota l'àrea de necròpolis i vil·les de la Rajoleria Robert a Vilassar de Mar i Can Vilalta i s'allunyaria per Agell on fou localitzat un tram de la via (IPAC).

Els jaciments de Can Carbonell I, II i III els unifiquem en una única fitxa, doncs considerem que pertanyen en realitat a un únic establiment malgrat que en les fitxes de l'IPAC són individualitzats. Així, Can Carbonell I seria la part corresponent a la vil·la; Can Carbonell II a les restes de necròpolis i Can Carbonell III a les restes del forn. Tot plegat fou destruït durant la construcció de l'C-32 (actual C-32) en 1968. Després a la zona de Can Amat es van documentar un altre conjunt de restes pertanyent al mateix jaciment.

Les restes de la vil·la tenien més de 100 metres quadrats. Les construccions eren fetes en paret i obra de rajoleria. La major part dels paviments eren fets d' *opus signinum*, alguns de *tessellatum* i altres de *sectile*. Les parets es trobaven orientades S.-SE. a N.-NO. Estaven tallades per una altra paret (potser posterior) que mesurava 1,25 m. d'ample en direcció SO-NE, feta amb pedres i morter. Les habitacions 1 a 7: arrassades, amb paviment d'*opus signinum*; la núm. 4 presentava restes d'una construcció posterior. La núm. 8 potser era un pati amb conducció subterrània d'aigües (d'uns 9 metres de llargada), feta de rajol i argamassa de calç amb pedres petites, que comunicava amb la núm. 15 (piscina?), que presenta una exedra semicircular en un dels extrems, separada de la resta per una paret. Les núms. 9 a 11 eren totes arrassades. La núm. 12 tenia un paviment d'*opus signinum* dividit en dos nivells d'alçada, ja que la part sud era més elevada que la resta. La núm. 13, pavimentada amb *opus signinum*, comunicava amb la 14, que sembla s'obria a un pati a través d'un pòrtic de 4 columnes de pedra de granit (en dues de les quals es pogué vesllumar el tambor de baix, trossejat, sense motllura com a base, al damunt d'un gros dau). Al davant d'elles hi havia un graó de pedres retocades que entrava 1,5 metres dins l'habitació, 14 per banda. La núm. 16 tenia una divisòria de rajoles de 7 cm. de gruix (armari, potser de l' *apoditerium* de les termes?). En les seves parets s'observava pintura blanca i vermella, que no feia cap dibuix. L'habitació més rica era la núm. 17, pavimentada d'*opus sectile* (peces quadrades de terracuita, pissarra i vetes de marbre blanc, formant un marc de dues filades amb una quadrícula en diagonal al centre). La núm. 18, al costat de la núm. 17, tenia una sèrie de rajols quadrats de terracuita sobre morter com a paviment. Les seves parets conservaven restes de pintura vermella, verda, ocre, negra i blau clar. L'habitació núm. 19 era pavimentada amb *opus*

signinum.. Sobre d'ell hi havia pedres de paviment de picadís. L'habitació núm. 20 i la núm. 22 eren passadissos. La núm. 21 era pavimentada d'*opus signinum*.

A 62 metres de l'habitació núm. 1 en direcció S.-SO. s'observaren les restes d'una paret de 90 cm. de gruix. Poc abans d'arribar-hi, també es detectaven evidències molt destruïdes d'un paviment d'*opus signinum* de 10 per 2 metres. Més al sud: un altre paviment de 2 per 1,5 metres. En tot l'espai es podien veure restes de parets desfetes i una conducció d'aigües que anava en direcció a Can Amat, feta de maçoneria arrebossada amb *opus signinum*.

Els materials mobles recuperats foren: campaniana A i B, TS aretina, TS sudgal·lica (alguns frags. amb marca MIVII..., CARI o TARI), TS hispànica, TS africana A, TS africana C, TS lucente, llànties, grisa de tipus emporità, parets fines, brunyida negra (imitació de vernís negre?), comuna amb vernís, terrissa comuna romana de diverses procedències (entre la que destacava un morter amb la marca QVIE), ceràmica de cuina, àmfora (del tipus Pascual 1), dos ponderals decorats amb aspes, sis claus de ferro, un pic de ferro, un clau de bronze, una anella de bronze, una làmina de bronze, un fragment de fíbula de bronze, un fragment de placa de marbre granat i groc (de 4,3 per 22,3 per 18,5 cm.) amb la inscripció M.M., 65 fragments de vidre, ossos de senglar i d'altres animals, així com petxines, cargols de mar i ostres.

A 17 metres de les restes de la vil·la es documentà una necròpolis de sis tombes fetes de *tegulae*, orientada d'E. a O., de la que no se'ns especifica res més.

A 22 metres de les restes constructives de la vil·la en direcció NE es documentà un forn que elaborava àmfors del tipus Pascual 1 amb la marca PTE. També es trobaren els abocadors del forn. Aquest sembla que en una època posterior s'engrandí, arribant a fer 4,20 metres d'ample. Estava cobert amb dues voltes de mig punt, reforçades per una tercera volta ampla que es superposava a les dues petites, dividint el forn en dues galeries d'1,25 metres d'amplada cadascuna. L'obra era mixta, de maçoneria i rajoleria. La cambra de cocció, superposada a les dues galeries (cambres de foc) tenia les parets cobertes de totxos de 8 cm. de gruix i diversos forats escampats pel terra. Les parets externes del forn feien 60 cm. de gruix.

Dins de l'àrea de Can Amat, s'han trobat diferents jaciments que indubtablement estan relacionats però que individualitzem a causa de les vicissituds de la investigació arqueològica i de les intervencions de salvament que s'hi han realitzat arran de l'urbanització de la zona i del traçat de l'autopista del Maresme que parteix el veïnat. Aquest jaciment es troba davant de ca l'Amat, molt aprop de la capella de Sant Cristòfor i el coneixem gràcies a notícies històriques i a causa de la seva destrucció el 1948.

A 50 metres de la capella foren localitzades diverses sepultures (nombre indeterminat) de *tegulae* de secció triangular amb un esquelet cada una però sense dipòsit funerari; un paviment d'*opus signinum*; una conducció d'aigua que es pogué seguir fins a 50 metres unia aquest sector d'enterraments fins davant de ca l'Amat. La conducció era una obra de pedres lligades amb morter de calç i una coberta de *tegulae* també unides amb calç.

Davant de la masia s'hi localitzà un conjunt de parets que coneixem gràcies a la planimetria del jaciment. Hi podem veure almenys 11 habitacions, algunes de les quals podem interpretar amb facilitat com a àrea de banys i de magatzem: tres estances estaven pavimentades amb *opus signinum* i una altra (3,3 per 4,5 metres) conservava 19 *suspensurae* sobre un paviment inferior de rajoles corresponent a un *hipocaustum*; una altra estança tenia un petit dipòsit (0,80 per 0,85 m) al seu angle NO. Podem identificar dos moments constructius de l'edifici, si bé no en podem precisar la cronologia: a l'àmbit del costat de l'habitació amb *hipocaustum* tenim les parets d'un moment inicial

de la vil·la, clarament per sota de les estructures estudiades, seguint gairebé la mateixa orientació (NS-EO).

En una feixa veïna, en un nivell inferior, es localitzà un conjunt de 5 enterraments en *tegulae* i un dipòsit rectangular (2,75 per 1,75 i 0,45 metres de profunditat) recobert amb *opus signinum*.

No podem precisar la cronologia del jaciment, però si l'hem de relacionar amb el material arqueològic trobat a la capella durant les obres de restauració, hem de situar el moment final en el Baix imperi (TS Africana D). Quant al moment inicial no en sabem res però si tenim en compte les notícies de la troballa de ceràmica en superfície (ibèrica i campaniana) podríem situar-lo al segle I aC.

La proximitat amb les restes de la carretera BV-5022 km. 2, ens fa pensar que tot plegat es podria tractar d'un mateix establiment, tal vegada un *vicus*.

RIBAS, 1952, 85-87, núm.21; RIBAS, 1964, 171-173; BONAMUSA, 1972, 8; RIBAS, 1975, 67-68,132; RIBAS, 1976, 9-11,14-15,17; PASCUAL, 1977, 64 (núm:116-117), PREVOSTI, 1981b, 155,158-172, fig.45(6-8),46(2-4),47,48,49(1-7); MIRÓ, 1982-83, 230; FABRE-MAYER-RODÀ, 1983, 90-96; GARCÍA, 1990, 295; GÓMEZ-PÉREZ-REVILLA, 1994, 240; IPAC Maresme. IRC,I, núm. 88a, lám. XXXII;

Carrer Alegria Cantonada Eixample (Premià de Mar)

X: 446450/ Y: 593780

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): -1 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Alt imperi (indefinit):CER

A la cruïlla dels carrers de l'Alegria amb l'Eixample, en motiu d'unes obres de construcció d'un edifici foren documentades restes arqueològiques mobles: ceràmica ibèrica comuna, ceràmica comuna romana d'elaboració local i dos fragments d'*imbrices* de dubtosa romanitat. La troballa va ser feta pel Sr. P. Casasola el dia 1 de juliol de 1997. La procedència dels materials i la seva cronologia és difícil de determinar (COLL 2000B).

COLL, 2000.

Carrer Colom núm. 10-14 (Mataró)

X: 454143.942/ Y: 598808.383

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):CER Baix imperi (?):CER

Al carrer Colom, a l'alçada on es troben els tallers mecànics de Torre i Cia., a aproximadament 6 metres s.n.m., es trobaren al subsòl restes de material romà.

Navarro ens dona per primer cop la notícia d'una troballa fet l'abril del 1972 repetida per la S.A.M.M. el 1977.

La troballa consistia en ceràmica comuna diversa, tègules, ímbrex i un pivot d'àmfora amb la marca ABN.

Les restes s'han interpretat com una abocador d'Iluro (NAVARRO, 1972, 1977) o fins i tot com una vil·la per la seva situació (PREVOSTI, 1981, núm. 262). Aquesta última afirmació ens sembla una mica aventurada pel fet de no tenir-ne ni restes constructives ni materials d'un cert luxe que puguin indicar la presència d'aquest tipus de construcció.

NAVARRO, 1972; S.A.M.M., 1977, núm.17; PREVOSTI, 1981b, núm.262; IPAC Maresme.

Carrer Conxita Leante (Premià de Mar)

X: 446500/ Y: 593460

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -135/ -1; Cronologia final: -135/ -1

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Republicà:CER

En una antiga casa de cós situada a la cantonada entre els carrers Conxita Leante (abans anomenada Lesmes Ruiz) i Reverend Parareda, que va ser enderrocada a l'any 1991, s'hi van trobar materials ceràmics²⁵. Els materials que estan dipositats al Museu Municipal de Premià de Mar consisteixen en un fragment de vora i paret d'àmfora itàlica del tipus DB (forma Dressel 1A) i un fragment de *tegula* amb llavi. No sabem d'on provenen aquests materials, però la proximitat amb altres punts on s'han trobat materials ceràmics (Can Manent, per exemple), ens fan pensar en la possibilitat que molt a prop hi hagués algun establiment ibèric o romà.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 189.

²⁵ La recollida de materials va ser de J. Gómez.

Carrer de l'Hospital (Mataró)

X: 454190.26/ Y: 598875.95

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Al subsòl del carrer de l'Hospital, a l'actual casc urbà de Mataró, a 6 metres s.n.m., aproximadament es va realitzar la troballa d'unes restes d'època romana.

Les restes van ser documentades per Ribas el 1934 i ens en feia referència parlant de la troballa de ceràmica i moneda romanes. La notícia ens la repeteix la S.A.M.M. el 1977.

No podem establir, doncs, una cronologia més concreta que la romana i no podem precisar cap tipologia.

RIBAS, 1934, 69; S.A.M.M., 1977, núm. 45.14; IPAC Maresme.

Carrer de la Mercè (Premià de Mar)

X: 446295/ Y: 594160

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: -1; julioclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU Augustià:ERU

Aquest jaciment va sortir a la llum l'any 1997 arran d'unes obres urbanístiques que consistiren en la renovació del clavegueram, eixamplament de voreres i nova pavimentació del carrer de la Mercè. Entre els carrers General Prim i Ramón y Cajal foren descobertes unes restes constructives iberoromanes que varen ser objecte d'una intervenció arqueològica. El seguiment de l'obra anà a càrrec de Ramon Coll i Monteagudo i a principis de l'any 1998 s'hi incorporà M.C. Carmona com a codirectora d'una excavació en extensió.

Del seguiment se'n van obtenir resultats positius al sector 2 (entre els carrers General Prim i Ramón y Cajal), restes que podem qualificar com d'assentament dispers iberorromà amb una cronologia *circa* 75-25 a.C.

La principal estructura documentada és un mur (Ue 1005) orientat de NW a SE de 5.2 m de llargada per 40 cm de gruix i entre 50 i 60 cm d'alçada conservada, de factura típicament ibèrica: està construït amb pedres de mitjanes i grans dimensions (sovint granítics), sense escairar, amb la cara plana a l'exterior i lligades amb fang. També algunes pedres petites o inclús material de construcció reaprofitat (fragments d' *opus signinum* i de *tegulae*) acaben de lligar el parament. Ambdós costats presentaven restes de calç, com si les parets fossin enlluïdes, però de color blanc.

Aquesta paret es lliura perpendicularment a un segon mur (Ue 1010-1011), escassament conservat a la banda nord i de cronologia lleugerament anterior. Un tercer mur (Ue

1016), paral·lel al 1010-1011 es troba situat a una distància de 4.15 m cap a l'est. Ambdós, molt malmesos per les clavegueres contemporànies (anys 50 a 70) presenten una factura similar a l'anterior i tenen també estuc a la banda interna d'una possible estança.

El paviment d'aquesta estança era de terra batuda (Ue 1012 i 1014) que no presenta material arqueològic significatiu per a datar la cronologia de construcció ni d'ús.

Entre el material ceràmic documentat, cal destacar-ne campaniana calena (Lamb.4), ceràmica comuna ibèrica (imitacions formes comuna itàlica), i àmfora púnica Mañá C2B, entre d'altres.

L'edifici fou abandonat després d'un possible incendi detectat en els nivells d'amortització (Ue 1007 i 1008) que ens aporten suficient material com per situar el final de l'assentament cap al 25 aC, si bé l'escassa presència de TS Sudgàlica en nivells superiors (Ue 1000, 1001 i 1004) indica que la presència d'ocupació humana de la zona arriba fins el segle I dC.

També es documentaren restes anteriors, pertanyents a un hipotètic establiment de la I Edat del Ferro, que l'erosió antròpica no permeté investigar (COLL *et alii* 1998, pàg. 71-94).

COLL i altres, 1998b; COLL, 2000b, 29.

Carrer Elisenda de Montcada (Premià de Mar)

X: 446760/ Y: 593720

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; julioclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -125/ -25; Cronologia final: 10/ 90

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Juli-Claudi:CER Flavi:CER

A inicis de l'any 1997 s'efectuaren unes obres de canalització del clavegueram als carrers Elisenda de Montcada (des de la Gran Via de Lluís Companys), Colom, Pau Casals i Sant Miquel fins a la carretera BV-5023 (Premià de Mar a Vilassar de Dalt), a les es va fer un seguiment arqueològic sota la direcció de R. Coll (COLL 1997A). Els resultats del seguiment van resultar negatius quant a la troballa d'elements constructius. Es va dividir la zona a intervenir en 6 sectors:

Els dos primers (carrers Sant Miquel, des de Masia Ribes, i Colom) donaren uns resultats molt pobres: dins un nivell d'argiles es va trobar un fragment de ceràmica grisa ibèrica, 2 fragments de ceràmica comuna ibèrica oxidada, 3 fragments d'àmfora laietana, un fragment de *tegula*, entre ceràmica moderna i escòria procedent del Vapor Vell. Al sector 6 (carrer Elisenda de Montcada, entre Gran Via de Lluís Companys i carrer de la Unió) presentava aportacions de terra modernes i també hi havia un mur paral·lel a la Gran Via que segons les fonts pot ser un mur modern de contenció per aterrar el terreny.

Els sectors 3, 4, 5 i la part baixa del sector 6, que comprenen les rases obertes al carrer Elisenda de Montcada, són els que presenten major interès per la presència d'un sediment de terres de riera d'on es va poder recuperar un nombrós lot de materials ceràmics. D'entre

el material tenim: ceràmica de vernís negre calè (formes Lamboglia 6b/ Morel 1441), TS Itàlica (Draggendorff 33), TS Sudgàl·lica (possible Draggendorff 29, Draggendorff 27), ceràmica comuna ibèrica (a mà i a torn), comuna itàlica (un fragment de Vegas 38), comuna romana local, comuna romana de cuina, àmfora ibèrica, àmfora púnico-ebusitana, àmfora romana tipus DB, àmfora romana laietana, *dolia*, *tegulae*, *imbrices*, fragments de tovot, altres (fitxes circulars de ceràmica, pedra basàltica quadrangular, ascla de sílex blanc) i ceràmica vidrada i comuna modernes i rajoles.

Tots aquest materials ens aporten una cronologia força homogènia dels segles I aC i I dC amb els *terminus ante* i *post quem* indicats per la producció calena i la TS Sudgàl·lica. Les característiques dels materials que ens han arribat erosionats ens fan pensar en l'aportació de terres per part de la riera que baixava per aquest lloc i que portava materials des d'algun jaciment de més amunt. L'absència de cap vil·la o establiment rural a la part alta d'aquesta riera ens pot fer pensar que els materials provindrien del jaciment conegut com Els Frigorífics, que es tracta de abocadors, la cronologia dels quals coincideix *grosso modo* amb la del carrer Elisenda de Montcada.

COLL, 1997d; COLL, 2000b, 23-28;

Carrer Floridablanca - Carrer Fortuny (Mataró)

X: 454248.34/ Y: 599606.78

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 375/ 600

Tipologia principal: ERU. Tipologia per èpoques: Romana:ERU

Tipologia per períodes: Republicà:ERU ? Juli-Claudi:ERU Flavi:ERU

s. II d.C:ERU Baiximperial:ERU

Elements: NEC SIG SIT

A la sortida de Mataró per la carretera cap a Llavaneres, però encara dins l'actual casc urbà de Mataró, a l'antiga Rajoleria de Can Matas, situat en la plana de primera línia de mar on també està situada Iluro, a aproximadament 31 m. s.n.m., tenim documentades notícies de restes arqueològiques romanes

Les primeres notícies de les restes es remunten a finals del segle XIX, aportades per Pellicer (1887). El 1934, Ribas ens parla de la presència d'unes restes, que segons s'ha sabut més endavant, confonia amb les presents al jaciment de la Bòbila del Camí del Mig. La menciona també Ràfols el 45 i la rememora Ribas altre cop el 52, ambdós caient en l'error. Les restes no es tornen recordar fins el 1970 quan el S.A.M.M. descobreix a la zona uns elements nous i s'hi fa 1 nova recollida de material. En aquest moment es corregeix l'error de Ribas i l'autor mateix se'n retracta el 1975, corregint-lo.

Les restes identificades són un conjunt d'enterraments, concretament d'uns 12 (PELLICER, 1887, p.343), i d'un nombre indeterminat de sitges, algunes amb desferres. Tenim també 2 paviments d'*opus signinum* sobreposats.

Pel que fa a materials documentem una sèrie d'urnes cineràries, restes de *dolia* i àmfora indeterminada, dues llantietes amb anagrames cristians, fragments de T.S. sudgàl·lica, entre els quals una cantimplora Hermet 12 i un fragment de la forma Drag. 29, T.S. hispànica, de la forma Drag. 30, T.S. africana A, destacant fragments de la forma

L. 2A i L. 18, africana D, de forma L. 42 i 1 fragment de T.S. grisa paleocristiana, de la forma Rigoir 6a. A més s'hi trobaren 4 monedes: 1 d'Adrià, 1 de Trajà, 1 de Constantí i una d'ibero-romana d'Iluro.

Pel que fa a la cronologia del jaciment la situem entre època republicana (ens ho dona la moneda ibero-romana) fins època Baix Imperial, cosa que ens fa pensar la presència de llànties amb anagrames cristians, la Sigil·lata grisa paleocristiana i la moneda de Constantí).

Tipològicament parlaríem possiblement d'un establiment rural romà, que es perllongaria al llarg de possiblement 5 segles i devia tenir molt a prop la necròpolis documentada que podria formar part de la necròpolis urbana d'Iluro i no ser pròpia de l'establiment rural.

RIBAS, 1952; PREVOSTI, 1981b; IPAC Maresme.

Carrer Gibraltar (Premià de Mar)

X: 446430/ Y: 593470

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Republicà:CER

Al carrer Gibraltar, davant del número 44, durant les obres de construcció d'una casa a l'any 1995 es va trobar material ceràmic romà en una rasa²⁶. El material consisteix en un fragment de nansa d'àmfora romana del tipus DB (possible forma Dressel 1).

La troballa d'un sol fragment amfòric no ens aporta cap informació per tal de determinar la tipologia del jaciment ni la cronologia i procedència del material.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 192.

²⁶ Material recollit per R. Torres.

Carrer Joan Prim cantonada Verge de Montserrat (Premià de Mar)

X: 446330/ Y: 594115

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER

A la cruïlla dels carrers Joan Prim i Verge de Montserrat, també durant unes obres de construcció, el Sr. Casasola recollí, el 1997, tres fragments de terrissa ibèrica, rodats i sense forma. La troballa, descontextualitzada, no aporta cap informació històrica de l'indret (COLL 2000B)

COLL, 2000.

Carrer Joan XXIII (Fàbrica de Gas) (Premià de Mar)

X: 446145.36/ Y: 593459.77

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER Flavi:CER

La Fàbrica de Gas, edifici construït a l'any 1884 en unes antigues vinyes, es troba situada al carrer Joan XXIII número 1 de Premià de Mar. L'any 1996, en motiu de l'acondicionament de l'edifici per a usos museístics es van trobar fragments de ceràmica antiga força rodada entre les terres d'una rasa oberta a començaments dels anys 70 per a canalitzar el gas²⁷. El material arqueològic recuperat, que es diposità al Museu Municipal de Premià de Mar, consta de àmfora romana (Itàlica i local), ceràmica comuna itàlica (una vora de plat-tapadora), ceràmica romana (comuna i de cuina), ceràmica comuna ibèrica, un fragment de *dolium* i 5 fragments de *tegulae*.

Durant unes obres d'acondicionament de la fàbrica el gener de 1999 es recolliren altres materials molt rodats: ceràmica comuna romana tarraconense, àmfora laietana i material constructiu (Coll 2000B).

No coneixem d'on provenen aquests materials, però per l'aspecte d'erosió que presenten indica que possiblement han estat arrossegats per les torrentades des d'un jaciment de més amunt. Malgrat que no tenim ceràmiques per afinar una cronologia, la datació proposada pel lot de materials és dels segles II aC a I dC.

²⁷ El material va ser recollit per R. Coll i P. Altimira.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 190; COLL, 2000.

Carrer Marina cantonada Mn. Jacint Verdaguer (Premià de Mar)

X: 446200/ Y: 593750

Època:

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques:

Tipologia per períodes Ibèric/Republicà:CER

El dia 3 de febrer de 1997 a la cruïlla dels carrers Marina i Mn. Cinto Verdaguer, en el marc d'unes obres de construcció, es recolliren materials arqueològics: dos fragments informes i rodats de terrissa ibèrica. El material, documentat pel Sr. P. Casasola, no aporta cap informació històrica ni cronològica de l'indret (COLL 2000B).

COLL, 2000.

Carrer Ramon Llull (Premià de Mar)

X: 446550/ Y: 594230

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: 70/ 250

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Flavi:CER s. II d.C:CER

Durant les obres de perllongació del carrer Ramon Llull l'any 1996 s'hi trobaren dos fragments de ceràmica ibèrica i romana²⁸. Sembla ser, però, que el material prové d'unes terres abocades uns anys enrere per a les feines agrícoles de la zona i va ser emmagatzemat al Museu Municipal de Premià de Mar. La ceràmica recuperada consta d'un fragment de ceràmica comuna ibèrica i d'una vora de ceràmica de cuina africana (plat-tapadora, forma Hayes 196).

Tal com hem dit, el material no es trobà en situ i per la migradesa de fragments recuperats no creiem que sigui significatiu.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 190.

²⁸ Material recollit per R. Coll i J. Calvís.

Carrer Ramón y Cajal, 39 (Premià de Mar)

X: 446130/ Y: 594280

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VIL. Tipologia per èpoques: Romana:VIL

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):VIL ?

Elements: MOS ?

En motiu de la construcció de l'edifici número 39 del carrer Ramón y Cajal de Premià de Mar a començaments dels anys 80, segons el testimoni de molts vianants, s'hi trobà un mosaic romà que fou destruït immediatament. També s'hi van trobar altres materials ceràmics que no foren recollits. Aquest jaciment es troba a la part alta del poble, la cantonada amb el carrer Ramón y Cajal i el Camí del Mig i molt a prop hi ha el jaciment de Can Vilà (Premià de Dalt). No seria estrany pensar en la presència d'una vil· la romana o una de les dependències d'una vil· la amb un mosaic en aquest punt (Can Vilà ?).

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 192.

Carrer Sant Benet entre els carrers Fray Luis de León i Catalunya (Mataró)

X: 453402.856/ Y: 598874.819

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: VAR. Tipologia per èpoques: Romana:VAR

Tipologia per períodes:

Al carrer de Sant Benet, entre els carrers de Fray Luis de León i el Catalunya, a l'actual casc urbà de Mataró, a 30 metres s.n.m. van trobar-se restes d'unes estructures d'època romana.

Les primeres i úniques notícies de la troballa ens les dona Pi que parla de l'existència d'una paret de vuit pams d'ample i setanta de llarg amb el circuit d'una torre en ella. Posteriorment mencionen la notícia altres autors, sense introduir-hi cap tipus de novetat.

PI, 1949 (1737); RIBAS, 1952, 90; S.A.M.M., 1977, núm.79; PREVOSTI, 1981b, núm.261; IPAC Maresme.

Carrer Sant Bonaventura/Rierot (Mataró)

X: 454103.14/ Y: 599117.95

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Les troballes es van dur a terme al casc urbà de Mataró, entre els carrers Sant Bonaventura i Rierot, a uns 15 metres s.n.m., aproximadament.

Ribas, el 1934, ens documenta la troballa de ceràmica i moneda romana en aquest punt. La S.A.M.M. ens repeteix les notícies el 1977.

Amb aquesta informació no podem determinar cap tipologia concreta ni tampoc cap cronologia més precisa que atribuir-les a època romana.

RIBAS, 1934, 68; S.A.M.M., 1977, núm.45.16; IPAC Maresme.

Carrer Sant Elies, 10 (Mataró)

X: 453544.865/ Y: 599336.521

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):NEC Baix imperi (?):NEC

Entre el Carrer Sant Elies, a l'alçada del núm. 10, fent cruïlla amb el Carrer Caminet dins el casc urbà de Mataró a 56 m. s.n.m., i també en un punt molt proper del mateix Carrer Caminet s'hi localitzaren restes de materials romans.

Les restes foren trobades al realitzar-se unes obres de construcció d'un edifici industrial el 1961, en el moment en què es rebaixa el terreny. Ribas hi porta a terme una excavació d'urgència.

Més endavant, el 1977 a una zona propera, ja esmentada, del Carrer Caminet, sorgeixen a partir d'un esment de restes de canonades de gas, materials romans.

Les troballes realitzades consten d'un grup d'enterraments de tègules en secció triangular amb un seguit d'esquelets orientats a ponent sense cap tipus d'aixovar

Pel que fa el material trobem restes de ceràmica que no se'ns determinen.

RIBAS, 1964, 182; S.A.M.M., 1977, núm.89.1; PREVOSTI, 1981b, 334-335;

Carrer Sant Pere més Alt (Mataró)

X: 453764.34/ Y: 599263.15

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes:

Al Carrer Sant Per més Alt, al casc urbà de Mataró, a X metres s.n.m., es va realitzar la troballa d'unes restes atribuïbles a l'època romana.

Ribas (1934)ens parla de la troballa d'unes restes que consistien en un seguit de monedes indeterminades, ceràmica i en fragment de marbre trobat dins una paret de tàpia.

Les atribuïm a època romana però, per manca de restes definides no podem establir-ne una cronologia més concreta ni una interpretació tipològica.

RIBAS, 1934; IPAC Maresme.

Carrer Verge de la Cisa, 45-55 (Premià de Mar)

X: 446510/ Y: 594180

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: -1; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -220/ -50; Cronologia final: /

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Republicà:CER Augustià:CER

Juli-Claudi:CER Flavi:CER

Durant les obres de construcció d'uns habitatges al carrer Verge de la Cisa 45-55, el maig de 1997, el Sr. Joan Calvís Casas documentà un sòl sorrenc en el qual es recollí un petit lot de material arqueològic: ceràmica campaniana A (un fragment de paret, possiblement pertanyent a una pàtera), ceràmica ibèrica comuna (oxidant i grisa), ibèrica a mà, àmfora ibèrica, àmfora romana (itàlica i d'elaboració local), ceràmica comuna romana local (incloent-hi la de cuina), *doliolum*, material constructiu (*tegulae*, *imbrices*), ceràmica blava catalana i un molar esquerre (gènere *Equus*).

Aquest material es trobava al llit d'una antiga riera i, per tant, podem considerar material arrossegat per les pluges d'algun jaciment més amunt. Aquest lot de material comprèn una cronologia molt àmplia que va de l'època iberoromana a moderna.

COLL, 2000.

Carrers Prat de la Riba - Gibraltar (Premià de Mar)

X: 446388.44/ Y: 593557.15

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):TOM ? Baix imperi (?):TOM ?

Notícia històrica, referent als anys 20, de la troballa d'uns enterraments antics davant de l'església de Premià de Mar que posteriorment es van tancar. És una notícia força confusa que prové de la *vox populi*, publicada per J. Álvarez (ÁLVAREZ 1978). Posteriorment, M. Prevosti recull la notícia i la informació oral del mateix Álvarez (PREVOSTI 1981, 128) i a la Carta Arqueològica s'amplia la notícia (BURJACHS-DEFAUS 1987).

Segons les fonts entre els carrers Prat de la Riba i el de Gibraltar s'hi van trobar dues tombes, probablement romanes. Segons Álvarez una era semblant a les descobertes a la plaça Villa de Madrid a Barcelona (de *cupae*); la segona és de tipologia indeterminada.

Es tracta de dues possible inhumacions no podent determinar si formaven part d'una necròpolis més àmplia o eren tombes aïllades.

ÁLVAREZ, 1978; PREVOSTI, 1981b, 128; IPAC Maresme.

Carretera BV-5022 Km. 2 (Cabrils)

X: 448309.344/ Y: 596257.18

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): -1 baix imperi(?): -1

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: NEC. Tipologia per èpoques: Romana:NEC

Tipologia per períodes: Alt imperi (?):NEC Baix imperi (?):NEC

Arran de la construcció de l'autopista C-32, el gener de 1968 es va descobrir un conjunt d'enterraments que no van poder ser estudiats a causa de la seva destrucció immediata. El jaciment està situat a 100 m de Can Carbonell (Veïnat de Sant Crist), al costat mateix de la carretera BV-5022 (Vilassar de Mar a Argentona), al Km 2 aproximadament.

M. Ribas va poder quantificar un mínim de 12 enterraments de *tegulae* força deteriorats, més les restes d'altres destruïdes a causa dels moviments de terres que s'hi havia efectuat (RIBAS 1975, 67²⁹ i sobretot RIBAS 1976, 9-11, 14-15 i 17).

No tenim massa detalls de les tipologies de tombes ni de la presència de material arqueològic, per tant, és difícil datar el jaciment perquè els enterraments fets amb

²⁹ Més endavant M. Ribas comenta que n'hi havia "un parell de dotzenes" més les restes d'altres (RIBAS 1975, 132)

tegulae tenen una cronologia molt àmplia que comprèn tota l'època de l'Imperi romà. La proximitat amb el Veïnat del Sant Crist ens fa pensar que es podria tractar d'una de les àrees d'enterrament que tenien les vil·les documentades en aquell lloc (Can Carbonell, Can Amat i capella de Sant Cristòfol).

RIBAS, 1975, 67,132; RIBAS, 1976, 9-11,14-15,17; PREVOSTI, 1981b, 154; IPAC Maresme.

Carretera d'Enllaç (Premià de Dalt)

X: 446250/ Y: 594990

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: -1; augustià: -1; juliclaudi: -1; flavi: -1; s.II dC: -1; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: -50/ 50; Cronologia final: 70/ 220

Tipologia principal: CER. Tipologia per èpoques: Romana:CER

Tipologia per períodes: Ibèric/Republicà:CER Augustià:CER Juli-Claudi:CER

Flavi:CER s. II d.C:CER

Aquest jaciment fou evidenciat en febrer de 1994. Es troba situat en la Carretera d'Enllaç, justament per damunt de la C-32 i sota mateix del Puig de Pedra, format per terres presumiblement aportades d'una àrea propera. Majoritàriament el material és amorf. Superficialment pogué recollir-se un fragment de terrissa comuna itàlica sense forma, terrissa comuna ibèrica, ceràmica comuna romana de cuina -presumiblement d'olla-, ceràmica comuna romana de producció local i també africana (amb una vora del tipus Lamb. 10A/Hayes 23B), àmfora romana laietana (Pascual 1), un fragment de llàntia de volutes i algunes restes de *tegulae*. Possiblement pot relacionar-se amb l'establiment del Sot del Pi, i conseqüentment amb el jaciment de Santa Anna-Can Nolla.

CAZORLA-COLL-JÁRREGA, 1997, 186.

Casi, Can (Cabriels)

X: 446769.048/ Y: 597995.513

Època: 2

Períodes:ibèric: 0; republicà: 0; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: 0 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: TOM. Tipologia per èpoques: Romana:TOM

Tipologia per períodes:

Can Casi es troba situat al nord del terme municipal de Cabriels, entre el Torrent d'En Grau o de Cal Gras i la Riera de Cabriels, a uns 135 m d'alçada.

La única dada que tenim d'aquest jaciment prové de M. Ribas que ubica sobre una planta un símbol indicatiu d'una tomba romana (RIBAS 1952). Per la seva situació,

M. Prevosti creu que es tracta de l'àrea de Can Casí (PREVOSTI 1981B, 150), però. De fet no s'ha trobat la ubicació exacta.

No tenim prou dades com per conèixer la tipologia de l'enterrament, el ritual ni la cronologia de la tomba. Tampoc sabem si era un enterrament aïllat o bé formava part de cap jaciment arqueològic més ampli.

RIBAS, 1952, 72; PREVOSTI, 1981b, 150; IPAC, Maresme.

Castell de Burriac (Cabrera de Mar)

X: 448970/ Y: 598820

Època: 1-2

Períodes:ibèric: -1; republicà: -1; ibèric i/o republicà: 0; augustià: 0; juliclaudi: 0; flavi: 0; s.II dC: 0; s.III dC: 0; baiximperial: -1 alt imperi(indefinit): 0 alt imperi(?): 0 baix imperi(?): 0

Cronologia inicial: / ; Cronologia final: /

Tipologia principal: GUA. Tipologia per èpoques: Preromana:SAN Romana:SAN

Tipologia per períodes: Ibèric:SAN ? Republicà:SAN ? Baiximperial:TOM ?

Elements: CIS SIG

El castell de Burriac es dreça sobre el cim de la muntanya de Burriac, un dels contraforts de la Serralada Litoral que clouen pel nord la vall de Cabrera.

Es tracta d'un cim rocós, inhòspit, d'accés difícil excepte pel nord, de 401 m. d'alçada i a 3500 m de distància del mar. Ara bé, és el punt estratègic, de control del territori, òptim de la comarca, car des d'ell es controla visualment la costa i la plana del Maresme, des de Vilassar fins a Caldes d'Estrac, els fondejadors més importants, d'entrada del comerç marítim en l'Antiguitat, així com el pas de les vies terrestres principals, la paral·lela a la costa, antiga via Augusta, posterior Camí del Mig i actual autopista C-32, i la de penetració cap al Vallès a través de la vall de la riera d'Argentona, antiga via romana del coll de Parpers, posterior *strata* medieval, carretera C1415 i actual autovia Mataró-Granollers.

El primer estudiós important del castell de Burriac fou, sens dubte, F. Carreras Candi, qui el descrigué minuciosament i hi feu observacions sobre l'evolució de la seva arquitectura, a més de reunir-ne una àmplia documentació històrica. L'arquitecte Emili Cabanyes i Rabassa n'aixecà la planta, que fou emprada per Carreras Candi. Els estudis i cites posteriors solen limitar-se a repetir aquest autor. L'obra sobre el Maresme medieval de Cuadrada, estudia un gran volum de documentació dels senyors del castell de Burriac. Queda ben establert que el primer document medieval que cita el *castrum Sancti Vicentii* és la llista de castells que la comtessa Ermessenda va donar com a penyora al seu fill Berenguer Ramon I el 1023. La capella del castell, però, sembla que apareix esmentada en un document del 894, segons Cuadrada (1988, 100: Arxiu de la Catedral de Barcelona, 1-3-1), que parla d'una venda d'una vinya que limita al nord amb un camí que va a la *domus sancti Vincencii*. El fet que aquest document esmenti la *domus*, referent a casa religiosa, i no el *castrum*, fa pensar que aquest darrer encara no existia. Per tant, primer fou l'església i posteriorment el castell. Les excavacions dins del recinte del castell han sovintejat durant tot el segle XX, com explica Modolell (1993), tot i que sense publicació dels resultats. El 1988, A. Caballé i J. García hi dirigiren unes excavacions que estudiaren un sector d'habitacions del recinte sobirà, d'època alto-medieval, i el sector més septentrional del recinte jussà. (Cerdà-García, 1991). Aquestes excavacions anaren seguides d'algunes restauracions. El 1993, el

Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, juntament amb l'empresa "Autopistas CESA", varen endegar una campanya d'excavacions exhaustives, seguides de la restauració total del monument, que es trobava en un estat de ruïna molt avançat. L'empresa Arqueociència SCP fou l'executora de les excavacions (Subiranas i alt, 1993; Vila, 1994). L'arquitecte J.A. Adell (1994) fou l'autor de la restauració. Prevosti (1996a) estudià els resultats de les restes de l'Antiguitat aparegudes.

Les excavacions de Caballé i García, ja van documentar bossades de terres, entre les escletxes de la roca, amb materials ibèrics i algun fragment ceràmic d'origen itàlic, interpretades pels autors com l'anivellament de la zona per establir-hi un punt de vigilància ibèric. Les excavacions del 1993 també hi varen detectar una paret ibèrica i ceràmiques ibèriques barrejades en estrats posteriors. Prevosti (1996a) descriu les restes romanes que s'havien descobert en les excavacions del 1993: una cisterna, un paviment d'*opus signinum* sota la capella, un estrat també sota la capella, dos possibles trams de paret, una figureta de "tanagrina" i materials barrejats en estrats medievals. Segurament es tracta dels pocs testimonis d'un enclavament militar romà de control del poblat ibèric i de la regió. Fins i tot la presència de ceràmiques itàliques en els estrats descrits per Caballé i García, fan pensar que l'anivellament del cim de la muntanya que interpreten aquells autors com la preparació del lloc per aixecar-hi una estructura de guaita, no sigui ja la romano-republicana. La "tanagrina", uns vasos ibèrics amb umbo, de probable caire ritual, la presència de tombes tardo-romanes en la part alta de Burriac, indicada per Ribas, així com el document que recull Cuadrada, que esmenta la *domus sancti Vincencii* el 894, abans que existís el castell, obliguen a pensar seriosament en la possibilitat que en el lloc de la capella actual, hi hagués hagut un lloc sagrat ibèric, posteriorment romanitzat i finalment cristianitzat. Carreras Candi també observà una paret que li semblà romana, així com la utilització de tègula i ímbrex romans en l'aparell de diverses parets.

Després de la fase romana, es documenta, doncs, la capella i posteriorment la construcció del primitiu castell de Sant Vicenç, al qual deuen correspondre els forats de pal que s'obren a la roca en diversos punts del cim de Burriac i a la cisterna romana, que seria reutilitzada degut a la resistència de l'obra. Es tracta, doncs, d'una evidència negativa, que permet suposar que existí un castell amb estructures de fusta, anterior al de pedra. Durant l'excavació del 1987 es documentà un paviment de terra apisonada, associat a restes d'una llar de foc, datable entre els segles IX i XIII, en la zona d'habitacions de ponent de la part sobirana. Segons Adell (1994), "en els documents de principis de segle (...) es veu molt clar que la capella actual correspon a l'extrem de llevant d'una església d'una sola nau, coberta amb volta de canó, avui desapareguda, i rematada per un absis (la capella actual) separada de la nau per un arc triomfal. La qualitat de la documentació conservada no permet més precisions, però és prou clara com per establir l'exacta tipologia de l'església, i interpretar correctament els plànols antics del castell, publicats per F. Carreras Candi. Aquesta constatació permet de plantejar la hipòtesi que l'església de Sant Vicenç era un edifici concebut en els tipus arquitectònics més habituals de l'arquitectura del segle X catalana, similar a l'església de Sant Cristòfol de Cabrils. Aquesta hipòtesi ha estat refermada en el curs dels treballs de restauració, quan s'ha pogut descobrir que la seva coberta original era realitzada en *opus signinum*, que el ràfec era format per totxos romans, i que havia estat reformada tardanament, possiblement a rel de les reformes del XIV-XV, abans de la darrera reforma, anterior a la consolidació." No fou fins al segle X-XI que es va aixecar el castell d'obra de pedra que coneixem, físicament i a través de la documentació escrita. Efectivament, les excavacions del recinte sobirà han donat estrats d'aquesta cronologia en diversos punts: en les habitacions de ponent i en la base de la torre de l'homenatge.

Es tracta, ja, del castell que sabem que va adquirir Guadall de Sant Vicenç als comtes de Barcelona, en el segle XI, iniciant la llarga etapa de senyoriu d'aquesta família sobre aquest feu, que durà fins el segle XIV. En el sector septentrional del recinte jussà, una sèrie d'estances i una muralla exterior formen un bastió de defensa, al costat de l'entrada principal del castell. L'observació de les estructures arquitectòniques indica que el sector amb merlets és una construcció coetània amb la primera edificació del castell, dada corroborada per les excavacions, per tant segurament del segle X-XI. L'arqueologia detecta una continuïtat de vida fins a l'etapa baix-medieval.

Les ruïnes actuals del castell són el resultat de remodelacions successives, la darrera de les quals fou la de Pere Joan Ferrer, feta a partir del 1473. El castell se'ns mostra com un doble recinte que s'adapta a l'orografia del cim roquer. La part jussana presenta l'esmentat bastió nord, al costat de la porta principal, i un recorregut de muralla que clou un pati interior, destinat a estances de servei, bestiar i magatzem al nord, i un altre al sud. La part sobirana, o de residència, dominada per la torre de l'homenatge, de planta circular, que sabem que data com a mínim del segle XI, posteriorment refeta, potser en diverses ocasions, conté també la zona de les habitacions de ponent, on es troba la cisterna romana, reutilitzada, i la zona de sales nobles en la part central i de llevant, amb la capella de Sant Vicenç, flanquejada per la gran sala d'armes gòtica al costat sud i una altra sala al nord. Segons la "Catalunya Romànica", el darrer castell respon a un plantejament defensiu molt elaborat, amb el camí d'accés que hi dona el tomb per tal que l'atacant pujés sempre des d'una posició més baixa i obligat a mostrar el flanc dret, desprotegit, amb l'escut a l'esquerra. El camí anava des del sud del castell cap el nord, sota el llenç de ponent del mur de la part jussana, sota la torre de l'homenatge, i fins a la porta principal, al nord del recinte jussà. D'allí s'accedia al recinte sobirà per un camí que voltava el castell per llevant, fins a la rampa de pujada a l'est.

Resumint, sobre el cim de Burriac, s'han trobat dues menes de testimonis: els primers, els més reculats en el temps, gairebé extingits sota les construccions medievals, dels quals, però, queden lleus indicis que permeten interpretacions hipotètiques, i els segons consisteixen en les restes materials incontestables del què avui anomenem les ruïnes del castell de Burriac. Als primers pertany un possible enclau militar romà, així com un possible lloc sagrat ibèric, després romanitzat i finalment cristianitzat en la capella de Sant Vicenç. Al seu redós es degué aixecar el primer castell, potser una estructura de fusta, seguida d'una estructura de pedra datable en els segles X-XI. D'aquesta darrera construcció en queden, essencialment, restes d'un bastió de defensa al nord de la part jussana i, en la part sobirana, estrats de fonaments de l'antiga torre de l'homenatge, les habitacions de ponent i l'àbsis de la capella. En el segle XV es va refer i engrandir el castell; així va resultar l'estructura que encara hi podem observar avui, on destaca, d'aquesta obra nova, la muralla exterior, la refacció de la torre de l'homenatge, i de tot el sector sobirà. Allí, la capella conservà l'àbsis primitiu i s'hi afegí una nau amb volta de canó, desapareguda, mentre que a ambdós costats s'hi construïren sengles sales nobles.

CARRERAS CANDI, 1891; CARRERAS CANDI, 1899; ALMERICH, 1947, 21; RIBAS, 1964; RIBAS, 1964b; CATALÀ-BRASÓ-FLUVIÀ, 1967, 607-628; CABALLÉ-GARCIA, 1988; CUADRADA, 1988; CASTILLO, 1988, 10-15; CERDÀ-GARCIA, 1991; JUHÉ i altres, 1992; MODOLELL, 1993; SUBIRANES-OLIVARES-FARELL, 1993; VILA, 1994; ADELL, 1994; PREVOSTI, 1994; PREVOSTI, 1996b. IPAC, Maresme;